

Klasztor w Suchej Beskidzkiej. Prepozyci w latach 1658–1709

Kazimierz Łatak CRL

WYDZIAŁ NAUK HISTORYCZNYCH

UKSW WARSZAWA

ORCID: 0000-0003-2471-6372

ABSTRACT

The monastery in Sucha Beskidzka. Prelates in the years 1658–1709

The article is situated in the current studies on the history and monastic culture in Poland in modern times. Its content consists of synthetic biographies of the provosts of the Lateran Canons Regular prebend in Sucha Beskidzka, who ruled in the years 1658–1709. The provosts were witnesses but above all co-creators of the history of the monastery, which played a significant religious, social and cultural role in the region. Above all, however, it was an important part of the town's infrastructure, a symbol in its landscape, a shrine to which the faithful from the whole area made pilgrimages during the indulgenced feast, and a place of learning and teaching. Therefore, the biographies of its superiors, despite their encyclopaedic character, will undoubtedly be useful to researchers interested in the problems of monasticism in Poland, but also, and perhaps above all, to those researching the past of the town, the parish and the complex of monastic buildings.

KEY WORDS: ecclesiastical prosopography, monastic culture, the monastery in Sucha Beskidzka, canons regular in modern times

SŁOWA KLUCZOWE: prosopografia kościelna, kultura klasztorna, klasztor w Suchej Beskidzkiej, kanonicy regularni w czasach nowożytnych

Uwagi wstępne

W 2017 r. na łamach „Textus et Studia” zainicjowano publikację katalogu rządców prepozytury kanoników regularnych laterańskich w Suchej Beskidzkiej¹, którzy zarazem byli proboszczami parafii w pobliskim Krzeszowie². Katalog został doprowadzony za ledwie do potopu szwedzkiego, niemniej jego publikacja pozwoliła na wprowadzenie w obieg naukowy korekty nieścisłości w dotychczasowej narracji początków prepozytury, a także w konstruowanych od połowy XIX w. wykazach jej rządców w najwcześniejszym okresie dziejów. W wykazach rządców bowiem jeszcze w 2008 r. wskazywano ks. Marcina Kłoczyńskiego jako pierwszego prepozyta ośrodka³. Tymczasem ks. Kłoczyński nie był tu nigdy prepozytem, a w samej Suchej gościł tylko dwa razy – pierwszy raz najpewniej na przełomie września i października 1624 r., by zorientować się w przestrzeni, w której miał być lokowany klasztor, oraz zweryfikować na miejscu zaproponowane przez fundatorów – hrabiego Piotra Komorowskiego i jego małżonkę Katarzynę z Przerembskich – uposażenie klasztoru⁴, zaś drugi raz – na przełomie czerwca i lipca 1625 r., najpewniej w związku z obchodami odpustu Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (2 lipca), by zarazem rozeznaczyć się w realizacji uzgodnień fundacyjnych przyjętych w poprzednim roku (budowa kaplic, organizacja folwarku

¹ K. Łatak, *Prepozyci klasztoru kanoników regularnych laterańskich w Suchej Beskidzkiej. Od fundacji do potopu szwedzkiego*, „Textus et Studia” 2017, nr 3, s. 61–97.

² Parafia św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Krzeszowie była filią prepozytury suskiej od 1 stycznia 1635 do 1 września 1782 r. Z tej racji od 1635 r. każdy z rządców klasztoru tytułował się prepozytem suskim i plebanem krzeszowskim (*praepositus Suhechensis et plebanus Krzeszoviensis*). Zob. K. Łatak, *Kongregacja krakowska kanoników regularnych laterańskich na przestrzeni dziejów*, Kraków 2002, s. 129; *idem*, *Die Regularkanoniker in Polen. Krakau-Kazimierz* [w:] *Die Stifte der Augustiner-Chorherren in Osterreich, Sudtirol und Polen*, Klosterneuburg–Wien 1997, s. 508.

³ Informację tę powtórzono jeszcze w: Z. Noga, *W okresie przedrozbiorowym* [w:] *Sucha Beskidzka*, J. Hampel, F. Kiryk (red.), Kraków 1998, s. 75; M. Leśniakiewicz, B. Woźniak, *Parafia w Suchej Beskidzkiej*, Wadowice 2008, s. 11, 60.

⁴ Sporządzone wówczas notaty *promemoria* nie są datowane. Skoro jednak biskup Marcin Szyszkowski 16 listopada 1624 r. dokumentem wystawionym w Bodzentynie delegował biskupa

Tomasa Oborskiego do konsekracji kościoła w Suchej, a także weryfikacji na miejscu treści supliki o utworzenie przy tymże kościele parafii (*cum facultate revidendi locum et cognoscendi de causis extraditae*), to prepozyt Marcin Kłoczyński musiał przedłożyć mu dokumentację kilka dni wcześniej. Zatem wstępne ustalenia z hrabią co do fundacji oraz wizja lokalna Kłoczyńskiego musiały mieć miejsce najpóźniej na przełomie września i października, gdyż prepozyt nie mógł w tej sprawie decydować samodzielnie. Niezbędna była zgoda kapituły zakonnej.

5 Analiza porównawcza tekstu zachowanych notat sygnalizuje, że latem, ale już po konsekracji kościoła ks. Kłoczyński przebywał w Suchej kolejny raz. W czasie spotkania hrabia Komorowski zadeklarował powiększenie pierwotnie proponowanego uposażenia. Miało to miejsce bez wątplenia zaraz po kapitule generalnej, która odbyła się w Krakowie po święcie św. Jana Chrzciciela (24 czerwca), a przed świętem św. apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca). Doskonałą okazję do spotkania stanowiły obchody pierwszego odpustu w kościele suskim, który konsekrowano pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (2 lipca). Argumentem wzmacniającym domniemanie jest dokument fundacyjny, który hrabia wystawił w Krakowie w piątek 11 lipca 1625 r. i jeszcze tego samego dnia w towarzystwie prepozyta Kłoczyńskiego zjawił się w kurii biskupa Szyszkowskiego, prosząc „Quatenus praedicta Ecclesia [Sucha] in parochialem per Reverendos et Venerabiles Patres Praepositum Sacratissimi Corporis Christi Casimiriae ad Cracoviam Presbyterosque per ipsum designandos regenda erigeretur [...]. Reverendus Dominus Martinus Kłoczyński Praepositus Sacratissimi Corporis Christi Casimiriae

Przerąb) i przedłożyć hrabiemu wniosek o zwiększenie uposażenia, które kapituła generalna zebrana 24 czerwca w Krakowie uznała za zbyt skromne dla planowanego tu konwentu, liczącego sześciu zakonników⁵. Organizatorem natomiast i pierwszym rządcą prepozytury suskiej był ks. Krzysztof Łoniewski (1624–1628)⁶, a po nim jeszcze trzech innych, których w wykazach w ogóle nie uwzględniano: ks. Piotr Śmiarowski (1628–1631), ks. Albert Wojciech Tarnovita (1631–1635) oraz ks. Marcin Patryk Jan Milewski (1635–1636)⁷.

Publikacja spotkała się z życzliwym przyjęciem przez środowisko historyków zajmujących się dziejami monastycyzmu w Polsce w czasach przedrozbiorowych oraz sugestią, by katalog doprowadzić do zamknięcia ośrodka. Odpowiadając na postulat, postanowiłem kontynuować kwerendę, której rezultat w postaci biogramów kolejnych 12 rządców prepozytury, tym razem w latach 1658–1709, zawiera zaproponowany artykuł. Daty wyznaczające czasy chronologiczne kwerendy powiązane są z kapitułami generalnymi kongregacji, które decydowały o zmianach na urzędzie prepozyta, jak również o składzie osobowym konwentu. Podstawę źródłową publikacji stanowią głównie materiały rękopiśmienne, przechowywane w zasobach m.in. Archiwum Klasztoru Bożego Ciała Kanoników Regularnych Laterańskich w Krakowie, Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, Archiwum Kurii Arcybiskupiej w Wilnie, Archiwum Narodowego w Krakowie, Archiwum Parafii w Suchej Beskidzkiej, Biblioteki Jagiellońskiej oraz Biblioteki PAN/PAU w Krakowie. Biogramy mają charakter leksykonowo-encyklopedyczny, ale pozostają w przekonaniu, że w tej formie również będą użyteczne w prowadzonych badaniach nad dziejami samej prepozytury, a także Suchej – miasta i parafii w jej dawnym i współczesnym okręgu. Aktywnością religijną, oświatową oraz społeczno-opiekuńczą konwent suski obejmował przecież przestrzeń, w której obecnie działa znaczna część powiatu, co najmniej dwie gminy i pięć parafii, a niejeden z tworzących go w XVII w.

kanoników wpisał się znacząco w dzieje polskiej nauki i kultury, w jakiejś mierze musiał mieć wpływ również na lokalne procesy kulturotwórcze. Wśród prepozytów zarządzających prepozyturą w latach 1624–1709 prym wiodą bez wątpienia ks. Krzysztof Łoniewski, hagiograf i edytor średniowiecznych źródeł historycznych⁸, oraz ks. Stefan Ranatowicz, znakomity historiograf i kronikarz⁹. Spośród zaś zakonników pracujących w tym okresie w Suchej i w Krzeszowie przywołać należy przynajmniej: ks. Jakuba Fulgencjusza Hasjusza, profesora teologii i autora kilku publikacji; ks. Benedykta Adama Samotulskiego, autora kilku traktatów teologicznych, kronikarza oraz budowniczego kościoła Świętych Apostołów Piotra i Pawła na Antokolu, w Wilnie; ks. Stefana Alberta Klawarskiego, audytora biskupa krakowskiego, tutora rzemieślników artystycznych i inicjatora rozbudowy drewnianego kościoła w Krzeszowie; ks. Jana Brodowskiego, mecenasa artystów i autora licznych fundacji muzycznych; ks. Jana Frygdyana Kąckiego, profesora teologii i autora poczytnego dzieła *De Republica Caelesti*, w którym przedstawił niebo na wzór państwa polskiego¹⁰.

W hierarchii prepozytur tworzących kongregację krakowską kanoników regularnych laterańskich w czasach staropolskich prepozytura suska należała jednak do skromniejszych, peryferyjnych i mało atrakcyjnych. W zgromadzeniu uważano ją powszechnie za „chude beneficjum” w górskim środowisku i tak opisywano¹¹. Średnie uposażenie¹², a w związku z tym konwent, który rzadko tworzyło więcej niż pięciu kanoników – czterech w Suchej i jeden w Krzeszowie¹³ – sprawiło, że w dynamice kultury wewnętrznej i aktywności zewnętrznej prepozytura nie mogła równać się z takimi ośrodkami jak: Mstów, Kraśnik, Wilno, Kłobuck, Bychów, Słonim czy Krzemienica¹⁴. Nie bez znaczenia była opinia o Suchej i Krzeszowie jako środowiskach o niskim bezpieczeństwie ze względu na aktywność grup zbójckich, a nadto wymagających niestandardowych umiejętności ze względu na złożoność kulturową ludności w tych górskich

suo totiusque Ordinis Canonorum Regularium nomine praedictam fundationem cum obligationibus sibi impositas acceptavit”. Zob. Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie [dalej: AKMKr], Acta Episcopalia, t. 43, s. 361–362. W notatach nadmieniano się, że murowany budynek klasztoru będzie wznoszony, jak tylko zostanie dokończona budowa kaplic, a kamienie węgielne tychże poświęcił przecież biskup Oborski dopiero 8 grudnia 1624 r.: „Mieszkanie na kształt klasztoru podług umowy i wizerunku zbudować, jednak z ufolgowaniem aż pierwej Kaplice się zmurują”. I dalej: „Reliquum podług pierwotnego skryptu co się in forma za bytnością Imci Xiędza Proboszcza [Marcin Kłoczyński] spisać ma, na opatrowanie Kaplic kiedy się zbudują pozwałam dziesięcinę od gontów”. Budowę kaplic ukończono dopiero w 1626 r. W 1625 r. projekt budynku klasztornego był więc gotowy i zatwierdzony przez prepozyta Kłoczyńskiego. Nie udało się jednak ustalić, kto go sporządził. Profesor B. Krasnowolski przypuszcza, że twórcą projektu i budowniczym mógł być Jan Leytner, architekt mieszkający na Kazimierzu i współpracujący z prepozytem Kłoczyńskim. Zob. B. Krasnowolski, *Zabytki i wartości kulturowe [w:] Sucha Beskidzka*, s. 478.

⁶ Nadmieniono o tym, gdy w kopiarzu wpisywano notatę o śmierci Petroneli, córki Piotra i Katarzyny Komorowskich: „Anno D[omi]ni 1638 die vero nona Januarii [...] filia Petronilla Magnifici D[omi]ni Fundatoris ac Benefactoris nostri debitum carnis solvit hora antemeridiana. Hanc Petronillam baptisavit in A[nno] 1629 die 27 Februarii ARD Christophorus Łoniewski protunc Praepositus imus huius loci”. Zob. AKMKr,

Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, sygn. APA 166, k. 75. Zob. też: K. Łatak, *Prepozyci klasztoru...*, s. 68–73.

7 K. Łatak, *Prepozyci klasztoru...*, s. 68–79.

8 *Idem*, *Notaty historyczne ks. Krzysztofa Łoniewskiego CRL (1576–1656) na temat początków kościoła i klasztoru Bożego Ciała Kanoników Regularnych Laterańskich na Kazimierzu w Krakowie* [w:] *Klasztor Bożego Ciała Kanoników Regularnych Laterańskich w Krakowie w okresie przedtrydenckim. Ludzie – wydarzenia – budowle – kultura*, *idem* (red.), Łomianki 2012, s. 431–450; *idem*, *Prepozyci klasztoru...*, s. 79–81.

9 *Idem*, *Ksiądz Stefan Ranatowicz CRL (1617–1694). Barokowy kronikarz i pisarz klasztorny*, Kraków 2010; K. Łatak, M. Pęgier, *Kronika Stefana Ranatowicza. Studium historyczno-źródłoznawcze*, Łomianki 2017; K. Łatak, J. Pach, M. Pęgier, *Z problematyki kodykologicznej i paleograficznej Kroniki Stefana Ranatowicza*, Warszawa 2019.

10 Ich syntetyczne biografie przytoczyli oraz wkład do polskiego dziedzictwa kulturowego i naukowego omawiali: H.D. Wojtyńska, *Nauka i nauczanie u kanoników regularnych (na przykładzie kongregacji Bożego Ciała)* [w:] *Dzieje Teologii Katolickiej w Polsce*, Lublin 1975, s. 451–507; M. Łobaza, *Piśmiennictwo sakralne i pragmatyczne kanoników regularnych laterańskich kongregacji krakowskiej w czasach staropolskich*, Warszawa 2016 [mpis rozprawy doktorskiej w ABC].

11 K. Łatak, *Klasztor kłobucki. Przeszłość – ludzie – aktywność – kultura*, Łomianki 2022, s. 318.

12 Nadmieniał o tym ks. Michał Akwilin Gorczyński w opublikowanej w 1707 r. monografii kongregacji krakowskiej: „Conventui, qui mediocriter

przestrzeniach parafialnych¹⁵. Stąd stosunkowo często zdarzało się, że kanonicy wybrani przez kapitułę generalną na urząd prepozyta klasztoru odmawiali przyjęcia wyboru, a inni, chociaż wybór przyjęli, później przed wpływem kadencji podawali się do dymisji¹⁶.

Proces fundacji prepozytury został wprawdzie omówiony w pierwszej części katalogu opublikowanej w 2017 r., ale mimo wszystko także w tym miejscu warto przywołać ważniejsze jego etapy. Fundatorem prepozytury był Piotr Komorowski (1580–1640), hrabia na Liptowie i Orawie, dziedzic włości suskich od 1608 r., starosta oświęcimski od 1616 r., zmarły w niedzielę 28 października 1640 r. Fundacja miała stanowić wotum wdzięczności za uzdrowienie hrabiego przez wstawiennictwo świętobliwego Stanisława Kazimierczyka (1433–1489), kanonika regularnego konwentu krakowskiego, którego kult, po szesnastowiecznej zapaści, przeżywał akurat spory renesans¹⁷. Kanonicy osiedli w Suchej i przejęli wzniesiony już kościół oraz drewniany dom, który miał stanowić ich tymczasową rezydencję, latem 1624 r.¹⁸ Klasztor właściwy, murowany dla konwentu liczącego docelowo sześciu kanoników, fundator miał wznosić dopiero po zakończeniu budowy kaplic Siedmiu Radości Najświętszej Maryi Panny oraz kaplicy św. Katarzyny Aleksandryjskiej (fundatorska). Organizatorem i pierwszym prepozytem nowego ośrodka został ks. Krzysztof Łoniewski (1576–1656), który cieszył się uznaniem Komorowskiego co najmniej od 1616 r. On też, jako pełnomocnik prepozyta generalnego kongregacji Marcina Kłoczyńskiego, przejmował w symbolicznym geście z rąk biskupa Tomasza Oborskiego klucze do kościoła w czasie uroczystości konsekracyjnych 8 grudnia 1624 r.

Ufundowana przez hrabiego Komorowskiego prepozytura przetrwała do 1782 r. 3 stycznia 1782 r. prepozyt generalny kongregacji Sebastian Gwirard Kwiatkowski przedłożył w kurii biskupiej w Krakowie pismo, w którym w imieniu zakonu rezygnował z dalszego prowadzenia parafii w Suchej Beskidzkiej i w Krzeszowie, a także

informował biskupa Kajetana Sołtyka o zamknięciu klasztoru¹⁹. W wyniku bowiem pierwszego rozbioru Polski w 1772 r. Sucha znalazła się w granicach państwa austriackiego. Kontakty klasztoru z zarządem generalnym kongregacji w Krakowie, a także zmiany w jego składzie były utrudnione tak dalece, że kapituła generalna kongregacji, która odbyła się we wrześniu 1781 r., nie widziała innego rozwiązania poza zamknięciem ośrodka. W tej sytuacji biskup mianował na urząd proboszcza z dniem 1 września 1782 r. ks. Ignacego Machayskiego (zm. 1823), duchownego diecezji krakowskiej²⁰. Ostatni z czterech kanoników tworzących wówczas konwent²¹, ks. Antoni Ignacy Klose, który mimo zamknięcia klasztoru nie opuścił Suchej, zmarł tu 30 kwietnia 1795 r.²² W publikacjach drukowanych pierwsze wzmianki o fundacji i aktywności prepozytury znalazły się w żywocie św. Stanisława Kazimierczyka, wydanym w 1660 r. przez ks. Stefana Ranatowicza²³. Nieco więcej uwagi poświęcił jej dopiero ks. Michał Akwilin Gorczyński w monografii kongregacji wydanej w 1707 r.²⁴ W literaturze ukazującej się w późniejszym okresie uwagę skupiano zasadniczo na dziejach zespołu budowli klasztornych, natomiast konwent zakonny pozostawał w cieniu badawczym. Tymczasem klasztor to nie tylko zespół budowli, architektura i znakomite dzieła sztuki sakralnej, ale też zakonnicy, którzy te budynki zamieszkiwali dla jasno określonej idei. Dlatego pracę nad dziejami prepozytury i jej kulturą rozpoczęto od sporządzenia pełnego, aczkolwiek syntetycznego katalogu rządców.

Od zamknięcia prepozytury upływa w tym roku blisko dwa i pół wieku, niemniej jej historia nie przestaje budzić zainteresowania ani stanowić fascynującej przestrzeni kulturowej. Oglądając dzisiaj nieme pomniki jej istnienia i aktywności, które stanowią ważne punkty na mapie nie tylko regionalnego, ale też ogólnopolskiego dziedzictwa kulturowego, kościelnego i narodowego, jedno wybrzmiewa w świadomości, a mianowicie, że nic nie trwa wiecznie, wszystko przemija, ale wszystko

pro sex Canonicis provisus est". Zob. M.A. Gorczyński, *Schema de Canonicis Regularibus Lateranensibus Congregationis Cracoviensis* [w:] *Joannie de Nigra Valle Genealogia Sacri et Apostolici Ordinis Canonicorum Regularium*, Kraków 1707, s. 99.

¹³ Wbrew opinii Z. Nogi w klasztorze nie przebywało „wielu mnichów”. Zob. Z. Noga, *op.cit.*, s. 76. Najczęściej w samym klasztorze rezydowało trzech lub czterech zakonników, a w Krzeszowie jeden. W ciągu 158 lat istnienia stan personalny przewidziany dokumentem fundacyjnym prepozytura osiągnęła jedynie w latach 1703, 1735, 1747, 1751, 1758 oraz 1761. Zob. ABC, Acta Capituli Generalis Conventus Sacratissimi Corporis Christi Casimiriae ad Cracoviam Canonicorum Regularium Sancti Augustini 1628-1777, rkps, b. sygn. *passim*. Wyjątkowo konwent powiększał się okresowo, gdy przebywali tu klerycy z racji morowego powietrza w Krakowie, m.in. w latach 1677-1678 oraz 1708-1709.

¹⁴ K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 53-98.

¹⁵ Wzmiankował o tym w swojej kronice ks. Stefan Ranatowicz, a także nekrolog zakonny zawierał informacje na ten temat, m.in. nekrolog ks. Stefana Klawarskiego oraz ks. Stanisława Konrada. O najściach i kradzieżach grup zbójcekich na plebanię w Krzeszowie wspominał również ks. Krzysztof Słaboszewski, proboszcz krzeszowski, w testamencie spisany 22 kwietnia 1633 r. Zob. K. Łatak, *Prepozyci klasztoru...*, s. 79-81.

¹⁶ ABC, Acta Capituli Generalis, *passim*.

¹⁷ Wydarzenie to stało się później przedmiotem postępowania procesowego zmierzającego do kanonizacji Stanisława w 2010 r. Historię cudu oraz postępowania kanonizacyjnego zob. K. Łatak, *Dowodzenie dawnego cudu w procesie*

kanonizacji na przykładzie świętego Stanisława Kazimierczyka [w:] *Świętość kanonizowana. Sprawy dawne*, S.T. Praśkiewicz (red.), Kraków 2011.

18 Nie jest wykluczone, że ks. Łoniewski zamieszkał w Suchej już latem 1623 r., chroniąc się u Komorowskich przed morowym powietrzem, które w klasztorze krakowskim pozbawiło wówczas życia aż pięciu zakonników. Zgodnie ze stosowaną praktyką w czasie moru w klasztorze krakowskim zostawali jedynie ochotnicy. Inni, a przede wszystkim najmłodszy mogli wyjechać do wsi klasztornych albo do znajomych. Nowicjuszy wywożono do Suchej Beskidzkiej, Krzeszowa, Kamienia, Liplasu lub Krzyszkwic.

19 AKMKr, Acta Episcopalia, t. 101, s. 1215–1218.

20 J. Szczepaniak, *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008, s. 16.

21 Konwent prepozytury tworzyli wówczas: ks. Antoni Ignacy Fulko Klosse – administrator, ks. Ubald Franciszek Malczewski, ks. Guaryn Walenty Maruszewski, ks. Antoni Stanisław Rutkiewicz – komendarz w Krzeszowie. Ksiądz Malczewski zmarł 28 czerwca 1798 r. w Starej Wsi, ks. Walenty Guaryn Maruszewski – 5 października 1797 r. w Skawicy, ks. Antoni Stanisław Rutkiewicz – 21 lutego 1806 r. w Krakowie. Zob. ABC, *Catalogus fratrum defunctorum Canonice Regularium Lateranensium Congregationis Cracoviensis*, rkps, b. sygn., k. 15; A. Nowak, *Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej*, Tarnów 2000–2004, t. 3, s. 180, 188; t. 4, s. 38.

22 A. Nowak, *op.cit.*, t. 3, s. 42.

23 S. Ranatowicz, *Jasna Pochodnia Życia Apostolskiego. Żywot świętobliwy B. Stanisława Kazimierczyka naprzód w sławnej Akademii Krakowskiej profesora i [sanctae] Th[eologiae] Bakalarza*

pozostawia też ślady, które zawsze pobudzają do refleksji, zadziwiają, wzbudzają dumę. Prepozytura nie stanowiła wprawdzie siły politycznej, nie była potęgą gospodarczą, pozostawała w cieniu miejscowego zamku, ale była symbolem w religijnym i społecznym pejzażu miasta, ogniskiem i kuźnią szeroko rozumianej kultury, która przekładała się na kulturę masową okolicy; stanowiła przez to jeden z ważnych strumieni w wartkim nurcie procesów cywilizacyjnych naszego kraju okresu przed-rozbiorowego. Oceniając dzisiaj całościowo działalność klasztoru, można powiedzieć, że lokował się on w inicjatywach między perfekcjonizmem a pragmatyzmem, co było zgodne z teorią życia monastycznego w ujęciu św. Augustyna z Hippony (354–430), którego kanonicy regularni uznają za ojca i prawodawcę²⁵. Konwent znał swoje możliwości i granice, których przekraczać nie było wolno. Przekraczanie zaś, najczęściej ambicjonalne, jak to miało miejsce za rządów prepozyta Ignacego Jana Naradowskiego, generowało kłopoty wewnętrzne, a także konflikty z otoczeniem. Niemniej jednak konwent zawsze był integralną częścią codziennego życia miejscowości, a w związku z tym ważną częścią jej dziejów i zachodzących w niej procesów kulturowych i cywilizacyjnych. Może nie wykorzystał w pełni swojego potencjału ani możliwości, ale też zauważyć trzeba, że Sucha nie była w tamtym okresie ośrodkiem, który oczekiwał i wymagał wiele. Nie bez przyczyn komisarze zakonni wizytujący prepozyturę zwracali uwagę na to, aby kazania były głoszony językiem zrozumiałym dla słuchaczy, a treści nie rozmięły się z ich możliwościami pojęciowymi. Zwracano nadto uwagę na to, aby szkoła nadzorowana przez konwent organizowała w wielkie uroczystości i święta dialogi, czyli teatralną wizualizację wydarzeń, która skutecznej przemawiała do wiernych niż narracja kaznodziej. Reasumując uwagi wprowadzające, nadmienię jeszcze, bo nie jest to bez znaczenia, że kanonicy tej prepozytury byli niekwestionowanymi ambasadorami Suchej w całej Rzeczpospolitej Obojga Narodów. Ich ośrodki bowiem

znajdowały się zarówno w Koronie, jak i w Wielkim Księstwie Litewskim, a mobilność zakonników i ich częsta wymiana w klasztorach sprzyjały promocji każdego z klasztorów i jego otoczenia.

Rządcy prepozytury – prepozyci i administratorzy

1. Ksiądz Ignacy Jan Naramowski (1658–1667)

Kapituła generalna kongregacji, która zebrała się 3 lipca 1658 r. w Krakowie, odwołała z Suchej ks. Stefana Ranatowicza, a urząd prepozyta powierzyła kolejny raz ks. Ignacemu Janowi Naramowskiemu²⁶. Prepozyt wywodził się z wielkopolskiej szlachty herbu Łódzia. Gdy obejmował urząd, miał 48 lat. Do zakonu wstąpił w 1635 r. w Krakowie, święcenia kapłańskie przyjął w 1639 r. Zaraz po święceniach został skierowany do klasztoru w Suchej Beskidzkiej, gdzie metryki parafialne po raz pierwszy odnotowały jego obecność 24 kwietnia 1639 r. W maju 1648 r., po nagłej śmierci prepozyta Stefana Hieronima Pietruszki, objął tu urząd prepozyta. Na urzędzie pozostał do 4 lipca 1653 r. Była to pierwsza kadencja jego rządów w Suchej, zdecydowanie udanych²⁷. W lipcu 1658 r. kapituła generalna kongregacji ponownie oddała pod jego zarząd prepozyturę suską²⁸. Na urzędzie pozostał oficjalnie do czerwca 1667 r., aczkolwiek Suchą musiał opuścić już w 1666 r. w wyniku ostrego sporu z hrabiostwem Wielopolskimi – Janem oraz jego żoną Konstancją Krystyną Komorowską, dziedziczką dóbr suskich²⁹. W okresie jego drugiej kadencji odlano dwa dzwony do kościoła w Krzeszowie, ale przede wszystkim kościół krzeszowski znacznie rozbudowano, a w części dawnej, wzniesionej w 1615 r. przez hrabiego Piotra Komorowskiego, gruntownie odrestaurowano, zmieniając sporo w architekturze oraz wystroju jego wnętrza. Rozbudowany kościół

potym Canonicorum Regularium S[ancti] Augustini Bożego Ciała na Kazimierzy przy Krakowie zakonnika, Kraków 1660.

24 M.A. Gorczyński, *Schema de Canonicis...*, s. 99.

25 A. Manrique, *Teologia agostiniana della vita religiosa*, Milano 1968; K. Łatak, *La vocazione e missione dei Canonici Regolari della prevostura del Corpus Christi di Cracovia nel periodo pretridentino alla luce delle consuetudines e dei trattati di Pietro Clareta di Roudnice*, Roma 2005.

26 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 20v.

27 K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130; *idem*, *Prepozyci klasztoru...*, s. 61–97.

28 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 20.

29 S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis urbi Cracoviensi confrontatae origo. In eaque ecclesiarum erectiones et religiosorum fundationes, nec non series, vitae, res gestae praepositorum Conventus Canonicorum Regularium Lateranensium S. Augustini ad ecclesiam SS. Corporis Christi, descriptae*, rkps w Bibliotece Jagiellońskiej [dalej: B]], sygn. 3742 [uwierzytelniony odpis z 1901 r. w ABC, sygn. 2732], k. 42.

30 „Villa Krzeszow. Habet Ecclesiam ligneam non consecratam filialem [...]. Tecta Ecclesiae noviter exaedificata, pars posterior Ecclesiae sumptu RR.PP. Canonicorum Regularium, praecipue ARP Naramowski, praepositi in Sucha, extracta”. Zob. AKMKr, Visitationes, sygn. AV 18, k. 23–24. W 1680 r. ks. Ratanowicz w kopiarzu suskim notował: „Notandum. Ecclesia Krzeszoviensis reaedificata et ampliata cura et studio Reverendi Stephani Klawarski Canonici Regularis professi Cracoviensis pro tunc ibi manentis. Consecrata denuo per Reverendissimum Nicolaum Oborski suffraganeum Cracoviensem Anno Domini 1668. Anniversario dies dedicationis huius Ecclesiae celebratur dominica post festum Sancti Bartholomaei Apostoli”. Zob. AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 4. Więcej szczegółów na temat rozbudowy kościoła i zmian w wystroju jego wnętrza podał w 1685 r. ks. Krzysztof Piasecki. Zob. *ibidem*, k. 51–57v.

31 Ksiądz Stefan Albert Klawarski, syn Augustyna, urodził się w 1623 r. w Skrzynnie. Do zakonu wstąpił jesienią 1647 r., mając za sobą studia na Wydziale Artium Uniwersytetu Krakowskiego oraz pracę audytora w kurii biskupa krakowskiego. Śluby zakonne złożył w listopadzie 1648 r. Studia teologiczne ukończył w studium klasztorным w Krakowie. W Krakowie przyjął również święcenia: subdiakonatu – 13 grudnia 1648 r., diakonatu – 23 lutego 1650 r., prezbiteratu – 23 grudnia 1651 r. Święceń udzielał mu w katedrze biskup Albert Lipnicki, sufragan krakowski. Po święceniach pozostał w klasztorze krakowskim. Od lutego 1658 r. był w klasztorze w Suchej. Latem 1664 r. został przeniesiony ponownie do Krakowa, gdzie objął urząd kaznodziei. Zmarł 20 maja 1669 r. w Krakowie. Posiadał sporą kolekcję ksiąg, które po jego śmierci

sprawił później spore wrażenie na wizytatorach, był opisywany jako dzieło kunsztu artystycznego wyróżniającego się w okolicy formą i poziomem artystycznym³⁰. Prace przy rozbudowie świątyni i nowej aranżacji jej wnętrza nadzorował bezpośrednio i w znacznej części finansował ks. Stefan Albert Klawarski, który tam rezydował³¹; ks. Klawarskiemu kościół krzeszowski zawdzięczał fundację ołtarza bocznego dedykowanego św. Szczepanowi, nowej ambony, kilku nowych obrazów, pozytywu oraz podcieni zewnętrznych, które umożliwiały procesje w deszczowe i zimowe dni. W 1660 r. z inicjatywy Hieronima Wierzbowskiego, wojewody sieradzkiego, oraz jego małżonki Marcjanny z Przyłęskich, wdowy po Krzysztofie Komorowskim, przy kościele w Suchej założono bractwo różańcowe, co dało okazję do fundacji kolejnego ołtarza w przestrzeni suskiej świątyni; Wierzbowski przekazał na ołtarz i fundusz bracki 500 florenów, natomiast Stanisław Biegański – drugie 500 florenów³². 12 lipca 1663 r. w szpitalu kościelnym w Krzeszowie zmarła świątobliwa Zofia Dąbkowska, oblatka prepozytury, która zajmowała się chorymi i ubogimi w parafii³³. 11 października 1663 r. parafię w Suchej i w Krzeszowie zwizytował biskup Mikołaj Oborski, sufragan krakowski. Stan budowli w Suchej i w Krzeszowie oraz pracę parafialną konwentu biskup ocenił bardzo wysoko, aczkolwiek zauważył, że restauracji wymagają także kaplice maryjne, i zalecił prepozytowi konsultację w tej sprawie z dziedzicami, gdyż prepozyt tłumaczył, że aktualnie klasztoru nie stać już na podjęcie kolejnych prac³⁴. Kościół w Suchej posiadał cztery ołtarze – trzy dawne i jeden nowy, jeszcze niekonsekrowany, ale wzniesiony w stylu nie mniej eleganckim niż wcześniejsze (*nimis elegantis charaktere*), kamienną chrzcielnicę, chór muzyczny z organami, posadzkę kamienną, strop ozdobiony malaturą, monstrancję, cztery kielichy, 22 ornaty, trzy kapy, 10 chorągwi, z których chorągiew bracka była zupełnie nowa, 35 obrusów ołtarzowych, 18 alb, w ołtarzu różańcowym obraz Matki Bożej pokryty srebrną suknią i ozdobiony licznymi wotami³⁵; kościół

w Krzeszowie posiadał cztery ołtarze, z których jedynie główny był konsekrowany, monstrancję, kielich, dziewięć ornatów, trzy kapy, siedem chorągwi. Z tego okresu pochodzą też kolejne wzmianki o pielgrzymkach z Suchej do Kalwarii Zebrzydowskiej, a organizował je ks. Jacek Wyczawski³⁶. Z nabożeństw odprawianych w kościele su skim wymienia się godzinki o Najświętszej Maryi Pannie, śpiew różańca, dwie msze odprawiane codzienne oraz nieszpory śpiewane „o zachodzie słońca”; z praktyk zaś konwentalnych – recytację prymy oraz tercji brewiarzowej, codzienną kapitułę z modlitwami za zmarłych, lekturę przy stole w czasie obiadu i kolacji, wieczorną recytację antycypowanych matutinum i jutrzni, śpiew litanii maryjnej przed ciszą nocną³⁷. Druga kadencja rządów ks. Naramowskiego w Suchej, jak już nadmieniono, zakończyła się jednak niefortunnie, a mianowicie – ostrym konfliktem z dziedzicami Wielopolskimi, który rozgorzał jesienią 1665 r. Przyczyną były dziesięciny ze wsi: Sucha, Zasepnica, Stryszawa, Lachowice, Mączna, Błądzonka oraz Czerna, które biskup Andrzej Trzebicki nadał klasztorowi dokumentem wystawionym 8 lipca 1665 r.³⁸ Sprawę dziesięcin, których parafia dotąd nie pobierała, polecił prepozytowi załatwić biskup Mikołaj Oborski w czasie wizytacji przeprowadzonej w 1663 r.³⁹ Podjęte starania zwińczył dekret biskupa Andrzeja Trzebickiego. Prepozyt, jak sugeruje późniejszy bieg wydarzeń, w sposób bezkompromisowy zażądał od dziedziców jego egzekucji. Hrabia Wielopolski, który dopiero co poślubił Konstancję Krystynę Komorowską, uważał jednak, że uposażenie nadane klasztorowi przez hrabiów Komorowskich i ich żony jest zupełnie przyzwoite i wystarczające, a czując się znieważonym groźbami prepozyta, odpowiedział dość nieswoiście, a mianowicie – naruszył budynek klasztorny, odebrał konwentowi znaczną część uposażenia ziemskiego, a nadto zniszczył folwark klasztorny (Przerąb) oraz budynek szkoły i szpitala parafialnego⁴⁰. W konsekwencji tych zająć prepozyt uciekł z Suchej, obawiając się o swoje życie. Wydawało się, że kanonicy

trafiły do księgozbioru biblioteki klasztoru krakowskiego. Zob. AKMKr, Liber Ordinandorum, t. 4, k. 36, 61, 89v; ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, rkps, b. sygn., s. 157; S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 47v.

³² Ksiądz Stefan Ranatowicz odnotował: „Confraternitas S[acra]ti S[im]i Rosarii B[eatae] M[ariae] V[irginis] in Ecclesia nostra Suchensi fundata per Ill[ustrissim]um M[agnificum] Dominum Hieronymum de Magna Chrzęstow Wierzbowski Brestensem Palatinum, Osweçimensem Capitaneum, Arcis Cracovien[sis] Magnum Procuratorem. Introducta solenni ritu per R[everendum] P[atrem] Hiacinthum Odrowąż Chlewicki S[an]ctae T[heologiae] D[octorem] Conventus Osweçimen[sem] priorem procurante A[dm]odum R[everendi] D[omi]ni Joanni Naramowski Ecclesiae tit[uli] Visitationi B[eatae] Virginis Mariae Praep[ositi]to. Quo regimine Cypriani Stephanowski S[an]ctae T[heologiae] D[octoris] prioris provincialis Provinciae Polonae Ord[inis] Praedicatorum”. Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 54. Dokument wystawiono 12 listopada 1660 r. Biskup Mikołaj Oborski potwierdził dokument 10 lutego 1661 r. Zob. AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzszoviensi et Sucha, k. 30–31; Visitationes, sygn. AVCap 50, s. 22.

³³ Ksiądz Michał Akwilin Gorczyński poświęcił jej odrębny paragraf w swojej pracy: „Justum etiam nobis visum est grata memoria concelebrare nobile Sophiam Dąbkowska, oblatissam nostrae parochiae Krzszoviensis, quae illam Ecclesiam per multos annos gloriosa vita et post mortem beatam corporis sui exuviis nobilitavit, dum patnae domui et fortunae renuntians, in loco humili, quia pauperibus matronis destinato; abdito, quia inter montes altissimos, et separato a Civili frequentia,

ruri villanam non minus ad vilem vitam duxit; rudi, ne agnosceretur magis sua conditio, tecta indumento. Cuius latentem virtutem cum non possent mortales, divulgat post mortem sepulchralis lapis, figura et forma sequenti: Z.D.B.M.Z.D.S.D. Trumphus Mortis, in quo crudelis et implacabilis mors exuvias sortita est de Generosa Virgine Sophia de Domo Dobcoviorum tam castitate virginali, quam paupertate voluntaria celebri. Quam paterna domus semel hospitam vidit, cum amor Sponsi, quem dilexit mente et puro corde, Exire de Domo et cognatione suaviter imperavit: hanc Hospitale hoc, diu peregrinam exceperit. Subit legem latam in manus Sponsi reddens animam intactam, ut tantum mortis evadere virgo, et suavius post labores susceptos obdormivit. Ubi est ergo mors triumphus tuus? Cum non sit mortua Puella sed dormit. Quam, si adhuc gravis somnus maeroris tenet, istam, tu o Viator ferventi ad Deum suspirio excita. Obdormivit Anno D. 1663 Julii die 12. Aetatis suae 53". Zob. M.A. Gorczyński, *Schema de Canonicis...*, s. 114.

34 „Per Dei gratiam Ecclesiae in Sucha et Krzeszów eiusdem filia pe RR. PP. Canonicos Reulares quoad curam animarum et administrationem Sacramentorum cum summa Christi fidelium aedificatione regitur, et gubernatur, et quoad regimen temporale optime ab [...] administratur, utraque Ecclesiae intus pulcherrime exornata varias imagines, picturas et alia debita ornamenta in se habens quoad extra nulla videtur egere reparatione [...]. Capellae in caemeterio existendas non mediocri indigent reparatione". Zob. AKMKr, *Visitationes*, sygn. AV 8, s. 23.

35 Nie jest wykluczone, że był to ten sam obraz, który ufundował Hieronim Wierzbowski i który uroczystie zainstalowano w kościele 2 lipca 1652 r.

będą musieli zamknąć klasztor. Ostatecznie osobista interwencja biskupa Mikołaja Oborskiego, przyjaciół obu stron, a w końcu spotkanie prepozyta generalnego Jacka Liberiusza z magnatem i jego żoną w Krakowie załagodziły trudną sytuację. Hrabia Wielopolski, jak odnotował w swojej kronice ks. Stefan Ranatowicz, zrekompensował klasztorowi i parafii straty, odbudował szkołę i szpital, a 18 lipca 1668 r. wraz z małżonką wystawił dokument, którym potwierdził fundację i nadania, aczkolwiek z dotychczasowego uposażenia wyłączył górę przy Grzechyni, gdzie klasztor wybierał kamień na swoje potrzeby⁴¹. Hrabia dość często bywał później w klasztorze krakowskim jako gość honorowy, w oktawę Bożego Ciała 1669 r., która zamykała uroczystości odpustu głównego procesją z katedry wawelskiej na Kazimierz, lub na przykład podejmowany wraz z biskupem Andrzejem Trzebickim w refektarzu klasztornym. Mimo okazywanej później zakonowi sympatii przez Wielopolskiego ks. Naramowski nie mógł jednak powrócić do Suchej. Kapituła generalna, która odbyła się w czerwcu 1667 r. w Krakowie, wybrała go zatem na prepozyta w Kraśniku, gdzie również wykazał się sporą aktywnością organizacyjną i gospodarczą. Tam też zmarł 29 grudnia 1677 r. na skutek ciężkich poparzeń doznanych w czasie pożaru, który wybuchł w jego rezydencji w nocy z 24 na 25 grudnia⁴². Konwent klasztoru w okresie drugiej kadencji jego rządów w Suchej tworzyli: ks. Marcin Tworkowicz (1658–1659), ks. Jerzy Górski (1658–1663), ks. Stefan Albert Klawarski (1658–1664), ks. Zygmunt Jan Żelazowski (1661–1667), ks. Kazimierz Stanisław Konrad (1663–1667), ks. Paweł Siecinowski (1664–1665), ks. Jacek Franciszek Wyczawski (1665–1666) oraz ks. Franciszek Grzebiński (1666–1667). Ksiądz Jacek Wyczawski zasłynął z uprawiania egzorcyzmów, stosując m.in. próbę wody, czym spowodował śmierć trzech kobiet. Ksiądz Ranatowicz w swojej kronice surowoocenił jego działalność⁴³.

2. Ksiądz Zygmunt Jan Żelazowski (1667–1678)

Prepozyt urodził się w 1619 r. w okolicach Wiślicy, najpewniej w Goryslawicach, dzisiaj przedmieście wiślickie, w rodzinie szlacheckiej herbu Rawicz. Rodzina miała tam spore posiadłości z prawem patronatu nad kościołem goryslawskim. Był krewnym ks. Stanisława Żelazowskiego, profesora Uniwersytetu Krakowskiego, kanonika kolegiaty Wszystkich Świętych w Krakowie oraz proboszcza wielickiego, a także ks. Jakuba, doktora obojga praw, kanonika bobowskiego, archidiacona sądeckiego oraz proboszcza w Biegonicach⁴⁴, aczkolwiek nie udało się ustalić, w jakim stopniu. W 1676 r. rodzina ufundowała kaplicę przy kościele goryslawskim. Jan do zakonu kanoników regularnych wstąpił w 1645 r. w Krakowie, mając za sobą ukończone kolegium jezuickie, najpewniej w Sandomierzu. Nowicjat odbył w klasztorze krakowskim i tutaj też rok później (1646) złożył śluby zakonne⁴⁵. Studia seminaryjne ukończył w studium klasztornym. Święcenia przyjmował kolejno w Krakowie: niższe – 21 grudnia 1646 r., subdiakonat – 21 grudnia 1647 r., diakonat – 24 lutego 1648 r., i prezbiterat – 28 marca 1648 r.⁴⁶ Latem 1648 r. został przeniesiony do klasztoru w Wilnie, gdzie w Akademii Jezuitów kontynuował studia, które zakończył 24 października 1651 r. obroną doktoratu z filozofii⁴⁷. W Wilnie pracował do 1655 r., a następnie w Krzemienicy, na Białorusi (1657–1658), Krakowie (1658–1661)⁴⁸, Suchej Beskidzkiej (1661–1664) i w Krzeszowie (1664–1666). W Wilnie i Krakowie był profesorem filozofii⁴⁹, w Krzemienicy – prepozytem, w Suchej – kaznodzieją zwyczajnym i promotorem bractwa różańcowego, natomiast w Krzeszowie – komendarzem⁵⁰. Na urząd prepozyta klasztoru suskiego został wybrany 4 lipca 1667 r.⁵¹, aczkolwiek wydaje się, że już od 1666 r., gdy prepozyt Naramowski musiał opuścić klasztor, pełnił tu obowiązki administratora. Kapituła generalna kongregacji potwierdziła go na urzędzie jeszcze dwukrotnie: 3 lipca 1670 r.⁵² i 4 lipca 1675 r.⁵³ Okres jego dwunastoletnich rządów

Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 56v; K. Łatak, *Ksiądz Stefan Ranatowicz...*, s. 97.

³⁶ S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 151v.

³⁷ ABC, Acta Capituli Generalis, *passim*.

³⁸ Treść dokumentu przytoczył ks. Stefan Ranatowicz w swojej kronice. Zob. S. Ranatowicz, *Casimirae civitatis...*, k. 42.

³⁹ AKMKr, Visitationes, sygn. AV 8, s. 23.

⁴⁰ S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 42.

⁴¹ „Eodem Anno. Dissidium grave inter praepositum Suchensem Joannem Ignatium Naramowski et Joannem Wielopolski Dapiferum Regni, haeredemque in Sucha, intercesserat. Hac de causa. Praepositus Suchensis, in villa Sucha et aliis adiacentibus decimam manipulare accipiens Loci ordinario aperuit, volens illum pro Conventu suo Suchensi impetrare. Hinc inter eos orta gravissima dissepsio nam e vestigio haeres ira accensus, antiquas granities in Originali fundatione Conventus praescriptas, tamquam invalidas esse pronunciat, certum fundum cum subdito uno Monasterii ademit, scholam et aliam domum (quasi in fundo ipsius Domini esset) funditus evertit et cum scandalo subditorum multa mala Conventui facere caepit, litteras praepositi generalis et suffraganei Cracoviensis flocci pendens, contempsit itaque dissidio illo gliscente; post multas utramque ortas concertationes, eo devenit, ut praepositus a suo amoveretur officio. Quo amoto, Haeres inductus est ad satisfactionem pro damnis et iniuriis, quibus totum affecerat Conventui; nam omnia restituit, scholamque et alium domum aedificavit novam, novamque limitum inscriptionem fecit, adempto tamen uno monte Conventui,

versus villam Grzechynia dictam, ubi exciditur lapis. Hanc tamen decimam donavit nobis Episcopus". Zob. *ibidem*.

42 ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 221; Archiwum Kurii Metropolitalnej w Wilnie [dalej: VAKA], Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilnensis in Antocollo, s. 154; S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 47v.

43 „Jak nie mają superiorowie exponować ad Exorcismos faciendos młodych. Trafilo się, że Hyacinthus Wicawski, professus domus nostrae Crac[oviensis] circa annum 1665 jeszcze w Zakonie niedawny i mediocris scientiae, mieszkając w suskim Convencie, a na Kalwaryjey będący, gdzie najczęściej opętani przychodzą, zdało mu się jakoby się go opętani bali, y prosił Hyacinthum Liberium praelatum, aby mu exorcismy czynić pozwolił; a gdy otrzymał y approbacją od Xi[ę]dza] Officjała Krakowskiego wziął, gdy się temi Exorcismami bawi, posłany był znowu do Wolbromia; w krótcie trzy białełgłowy opętane kąpielami umorzył, zاتم mając skrupuł o one białełgłowy, nieufając aby mógł od superiora otrzymać licencją, swą wołą, pobiegł do Rzymu, a tam się więcej niż rok bawiąc; po tym się powrócił cum patronis, jednak przecię poenitencjey nie uszedł". Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 151v. Ksiądz Jacek Franciszek Wyczawski pochodził z Krakowa, do zakonu wstąpił w 1660 r., śluby zakonne złożył w czerwcu 1661 r., święcenia kapłańskie otrzymał 20 września 1664 r., zmarł 7 lipca 1678 r. w klasztorze krakowskim.

44 W. Witowski, *Proboszczowie kano-nii w Biegonicach*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 2018, t. 37, s. 116.

45 ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 285.

w Suchej jest stosunkowo dobrze udokumentowany i wydaje mu dobre świadectwo. Był znakomitym administratorem, koordynatorem życia wewnątrz klasztoru i aktywności duszpasterskiej, zaś jego osobista kolekcja ksiąg może wskazywać, że nieobce mu było także studium. Jesienią 1667 r. podejmował w klasztorze znanego mu z Kazimierza architekta Jana Zaora, którego do Suchej zaprosił hrabia Wielopolski, planujący przebudowę zamku⁵⁴. Nie jest wykluczone, że mistrz Zaor nadzorował również pewne prace przy klasztorze lub w jego otoczeniu. W 1668 r. prepozyt Żelazowski podejmował w klasztorze biskupa Mikołaja Oborskiego, który konsekrował dwa nowe ołtarze – główny oraz boczny⁵⁵; nie jest wykluczone, że na ten czas trzeba także lokować fundację przez prepozyta wielkiej srebrnej lampy, którą ozdobiono wnętrze świątyni⁵⁶. W tymże roku towarzyszył prepozytowi generalnemu Jackowi Liberiuszowi w rozmowach z hrabią Janem Wielopolskim i jego żoną Konstancją Krysztyną Komorowską, które zakończyły się załagodzeniem konfliktu i podpisaniem 18 lipca ugody⁵⁷. Tego samego dnia hrabia odnowił przywilej fundacji klasztoru, a także złożył deklarację sfinansowania restauracji uszkodzonych budynków klasztornych, odbudowy szpitala oraz szkoły, zaś zakon przyjął go do prestiżowego wówczas Arcybractwa Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa przy kościele Bożego Ciała w Krakowie. Z relacji kroniki ks. Ranatowicza wiemy, że szkoła, szpital oraz budynki folwarczne rzeczywiście zostały odbudowane od fundamentów, a budynki klasztorne – odrestaurowane⁵⁸. W 1670 r. od Mikołaja Rusockiego, kanonika płockiego oraz dziedzica tejże wsi, przyjął zapis dodatkowego czynszu w wysokości 50 florenów ze wsi Tomice na rzecz bractwa różańcowego, który to czynsz miał być wypłacany na święto św. Marcina⁵⁹. W tym samym roku oddał do przelania w Krakowie wielki dzwon kościoła suskiego, a 4 maja podejmował delegata biskupiego z wizytacją kanoniczną obu parafii. W spisany protokole przeprowadzonej wizytacji prepozyt otrzymał słowa pochwały za

gorliwość duszpasterską oraz dbałość o kościoły, w którym wzniesiono nowy ołtarz główny, dbałość o klasztor oraz dyscyplinę życia klasztornego; wizytator nadmienił nadto, że pani dziedziczka ofiarowała kościołowi sporo szat liturgicznych, w tym kapę *argenteo filo crispato* i ornat biały *auro et argenteo crispato*⁶⁰. 29 lipca 1670 r. biskup Mikołaj Oborski kolejny raz przybył do Suchej, tym razem, by w Krzeszowie konsekrować rozbudowany kościół oraz trzy nowe ołtarze: główny dedykowany patronce świątyni św. Katarzynie oraz dwa boczne – jeden poświęcony Matce Bożej, drugi – św. Walentemu⁶¹. W 1672 r. prepozyturę zwizytował również ks. Michał Maciej Rusiecki, komisarz zakonny delegowany przez prepozyta Jacka Liberiusza. W 1677 r. złodzieje włamali się nocą do kościoła i do kaplicy fundatorskiej. Z zakrystii kościoła skradziono komplet srebrnych ampułek mszalnych z tacą, srebrny kielich mszalny, wielką srebrną puszkę, naczynie, w którym przechowywano hostie używane do odprawiania mszy, oraz kilka nowych obrusów ołtarzowych, natomiast z ołtarza w kaplicy wyniesiono dwa duże lichtarze wykonane z posrebrzonej cyny. Złodziei nie ujęto, ale wydarzenie poruszyło całą okolicę i sprawiło, że odtąd klasztor zatrudniał dwóch stróżów, którzy nocą pilnowali przestrzeni klasztornej. Prepozyt dbał też o kościół w Krzeszowie, gdzie zresztą wcześniej był komendarem. Jego zakrystię wzbogacił fundacją nowego ornatu, nowego mszału oraz nowej komody, w której przechowywano precjoza i dokumenty kościelne. Z Suchej odszedł w kwietniu 1678 r.⁶², aczkolwiek biskup krakowski przyjął jego rezygnację z urzędu dopiero 20 kwietnia 1679 r.⁶³ Konwent suski w okresie jego długich rządów tworzyli: ks. Kazimierz Stanisław Konrad (1666–1672), ks. Franciszek Grzebiński (1666–1667), ks. Ubald Jakub Szczepanowicz (1667–1668), ks. Dominik Chrzastowicz (1668–1670), ks. Stanisław Chryzostom Górski (1669), ks. Floryd Wawrzyniec Groszkiewicz (1669), ks. Stanisław Zaranek (1670–1672), ks. Jan Brodowski (1670–1672), ks. Sebastian Klimerowski (1672–1673), ks. Jakub Rokicki

46 AKMKr, Liber Ordinatum, t. 4, s. 6.

47 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 18v; S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 95v; *Akademijos laurai*, wyd. M. Svirkaš, I. Balciene, Wilnius 1997, s. 316.

48 ABC, Teka: Kamienice 1442–1700, sygn. II-D-20, s. 281.

49 Potwierdzony na tym stanowisku 20 sierpnia 1659 r. Zob. *ibidem*.

50 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 24, 24v, 28.

51 *Ibidem*; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

52 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 24v.

53 *Ibidem*, k. 25.

54 Jan Zaor, cieszący się uznaniem architekta i mieszczanin kazimierski, mieszkał przy ul. Krakowskiej i był związany z klasztorem kanoników regularnych. Gościł często w klasztorze, podobnie jak jego brat Paweł, najpierw proboszcz w Lanckoronie, a później kanonik kielecki i pracownik tamtejszego oficjalu. Zaor wraz z żoną Magdaleną należeli do szczególnych benefaktorów kościoła i klasztoru krakowskiego, byli członkami Arcybractwa Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa. Wracając z Suchej w listopadzie 1667 r., architekt zapadł poważnie na zdrowiu. Za chorego modlono się przy ołtarzu z relikwiami św. Stanisława Kazimierczyka. Powrót do zdrowia Zaorowie uznali za cudowną interwencję Kazimierczyka i prosili o odnotowanie wydarzenia w księdze łask. Zob. ABC, S. Ranatowicz, *Znaki Miłości Boskiej przeciw pobożnemu kapłanowi Stanisławowi Kazimierczykowi*, rkps, b. sygn., s. 33–34; M.A. Gorczyński, *Żywy wzór apostołskiej doskonałości B. Stanisław Kazimierczyk w sławnej Akademii Krakowskiej Professor i Świętej Teologii Bakalarz Zakonu Canonicorum*

Regularium S. Salvatoris in Krakowie teolog i przeor, Kraków 1702, s. 126–127; B. Krasnowolski, *Ulice i place krakowskiego Kazimierza*, Kraków 1992, s. 86.

55 AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszovinsis et Sucha, sygn. APA 166, s. 4.

56 O fundacji tej mówi inwentarz kościoła spisany w 1744 r. przez ks. Stanisława Piechnikiewicza. Zob. *ibidem*, k. 60.

57 *Ibidem*, k. 42–43v.: „Gruntow de Conventu suskiego Canonicorum Regularium od WJM Pana Fundatora zapisanych powtórne ustanowienie i potwierdzenie”.

58 S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 42.

59 ABC, Teka: Różne kapitały 1644–1835, sygn. B 104.

60 AKMKr, Visitationes, sygn. AV 50, k. 21–23.

61 J. Kracik, *Konsekracje kościołów i ołtarzy w diecezji krakowskiej XVII–XVIII wieku*, „Nasza Przeszłość” 1984, t. 61, s. 111–147.

62 AKMKr, Visitationes, sygn. AV 12, s. 93.

63 AKMKr, Acta Officialia, t. 155, s. 620–621; t. 162, s. 80–84.

64 Ksiądz Stanisław Kazimierz Konrad (Conradt) urodził się w 1612 r. w Krakowie, był synem zamożnych i patryjuszowskich rodziców, spokrewnionych z Krauzymi i Behmami. Do zakonu wstąpił w 1638 r., po studiach na Wydziale Artium Uniwersytetu Krakowskiego, które rozpoczął w semestrze letnim 1633 r. Nowicjat odbył i śluby zakonne złożył w klasztorze krakowskim. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1641 r. Po święceniach pozostał w klasztorze krakowskim. Na przełomie lat 1648/1649 został przeniesiony do klasztoru w Suchej, gdzie księgi metrykalne odnotowały po raz pierwszy jego obecność pod datą

(1672–1675), ks. Jan Herman (1673–1678), ks. Marcin Mstowski (1675–1678). Księża Brodowski oraz Mstowski zajmowali urząd przeora konwentu, ks. Szczepanowicz był kaznodzieją, natomiast ks. Konrad – komendantem w Krzeszowie. Zmarło w tym okresie dwóch konfratrów konwentu: ks. Kazimierz Konrad (7 maja 1672 r. w Krzeszowie)⁶⁴ oraz ks. Sebastian Klimerowski (19 października 1673 r. w Suchej)⁶⁵. Po odejściu z Suchej prepozyt pracował w Kraśniku (1678–1685), Krakowie (1685–1688), Kłobucku (1688–1691)⁶⁶, ponownie w Krakowie (1691–1692) i w Kurozwękach (1692). W Krakowie był przeorem, co wiązało się z prerogatywami wikariusza generalnego kongregacji, natomiast w Kraśniku, Kłobucku oraz Kurozwękach – prepozytem⁶⁷. Zmarł w Kurozwękach i tam został pogrzebany. Według nekrologu krakowskiego zgon nastąpił 29 grudnia 1697 r., natomiast według nekrologu wileńskiego – 30 stycznia 1698 r.⁶⁸ W zakonie był ceniony. Dość często brał udział w kapitułach generalnych kongregacji, pełniąc obowiązki sekretarza albo kalkulatora (biegły rewident). Wyrazem uznania dla jego prawości oraz kompetencji było także zlecenie mu funkcji przewodniczącego kolegium powoływanego do prowadzenia procesów dyscyplinarnych przeciw konfratrom nadżywającym kultury życia klasztornej i kapłańskiej⁶⁹.

3. Ksiądz Ubald Jakub Szczepanowicz (1678–1679)

Po przeniesieniu ks. Żelazowskiego z Suchej do Kraśnika w 1678 r. prepozyt generalny kongregacji mianował ks. Ubalda Jakuba Szczepanowicza administratorem prepozytury. W dotychczasowych zestawieniach rządców klasztoru jego rządy nie zostały jednak uwzględnione. Administrator urodził się ok. 1635 r. w Krakowie. O jego rodzinie, młodości i ukończonych szkołach nie zachowały się informacje. Sprawowane przez niego urzędy w zgromadzeniu, w tym obowiązki kaznodziei zwyczajnego, sygnalizują, że miał za sobą studia na Wydziale Artium Uniwersytetu Krakowskiego, niemniej nie udało

się tego potwierdzić źródłowo. Do zakonu wstąpił jesienią 1653 r. Nowicjat odbył w klasztorze krakowskim i tu w 1654 r. złożył śluby zakonne⁷⁰. Studia teologiczne ukończył w klasztorze pod kierunkiem dwóch znakomitych profesorów – ks. Szymona Augustyna Zegarta (zm. 1656) oraz ks. Ludwika Szymona Faściszewskiego (zm. 1667). Święcenia przyjmował kolejno w Krakowie: niższe – 19 grudnia 1654 r., subdiakonat – 22 grudnia 1657 r., diakonat – 21 grudnia 1658 r., i prezbiterat – 12 kwietnia 1659 r.⁷¹ Po święceniach został przeniesiony do klasztoru w Wilnie (1659–1661), a następnie – do klasztoru w Kraśniku (1661–1665), Wolbromiu (1665–1667), Suchej (1667–1669) i Krakowie (1669–1678)⁷². W Krakowie, gdzie był kaznodzieją zwyczajnym, wpisał się w 1673 r. do Arcybractwa Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa⁷³, a w marcu 1683 r. – do Bractwa Literackiego Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny⁷⁴. Urząd administratora objął w kwietniu 1678 r. Poza czynnościami ściśle kościelnymi udokumentowanymi w metrykach parafialnych nie udało się natrafić na inne ślady jego aktywności. Wiosną 1678 r. w związku z morowym powietrzem w Krakowie przyjął w klasztorze nowicjuszy i kleryków wraz z magistrem, który tu prowadził wykłady z teologii; 4 września 1678 r. jeden z nowicjuszy, Adam Augustyn z Myśliborza Małachowski, w suskim kościele złożył śluby zakonne, które 17 marca 1679 r. powtórzył w Krakowie, po powrocie z Suchej⁷⁵. Prepozyturą zarządzał ks. Szczepanowicz przez rok, tj. do 20 kwietnia 1679 r.⁷⁶ W okresie jego zarządu konwent tworzyli m.in. ks. Marcin Mstowski oraz ks. Jan Herman. Po przekazaniu zarządu ks. Ranatowiczowi ks. Szczepanowicz pozostał w Suchej, piastując tu jednocześnie urzędy przeora konwentu i promotora bractwa różańcowego⁷⁷. W 1684 r. przeniesiono go do Krakowa, a z Krakowa do Kłobucka, gdzie udzielał się jako kaznodzieja zarówno w kościele macierzystym, w mieście, jak i w świątyni parafii filialnej w Truskolasach, a także w kościołach okolicznych parafii (Wilkowocko, Miedźno). Zmarł w marcu 1696 r.

31 stycznia 1649. W lipcu 1655 r. został przeniesiony do Krakowa, gdzie zasłużył się jako administrator klasztoru w czasie potopu szwedzkiego. Podejmował wówczas króla szwedzkiego Karola Gustawa, który w klasztorze kanonickim rezydował przez blisko miesiąc, a następnie prowadził pertraktacje z gen. Pawłem Wirtzem w związku z kontyngentami narzuconymi przez niego na miasto oraz planowanym zburzeniem kościoła św. Wawrzyńca. W 1664 r. powrócił do klasztoru w Suchej. W 1666 r. objął kościół w Krzeszowie. Ksiądz Ranatowicz w swojej kronice ocenił jego pracę bardzo wysoko, nadmieniając o umiejętności postępowania z góralami i przekonywania ich do udziału w świątecznych nabożeństwach. W zakonie był ceniony. Wielokrotnie brał udział w kapitułach generalnych z obowiązkiem kalkulatora, co sygnalizuje jego kompetencje administracyjno-ekonomiczne. Trumnę z ciałem zmarłego przewieziono z Krzeszowa w uroczystym orszaku do Suchej i tu złożono w kościelnej krypcie zakonnej. W nekrologu wileńskim nadmieniono, że był wybitnym kaznodzieją (*concionator optimus*). Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 47v; ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 131; VAKA, *Liber Canonorum Regularium Conventus Vilenensis*, s. 155.

⁶⁵ Ksiądz Sebastian Stanisław Klimerowski pochodził z podkrakowskiego Kazimierza. Urodził się 22 stycznia 1639 r. jako syn Augustyna i Anny Klimorowskich, których pisano również Klimorowski. Chrzest otrzymał tego samego dnia w kościele paulinów na Skalce. Miał kilkoro rodzeństwa, z którego znani są: Kazimierz, Elżbieta i Marcin. Ojciec był rajcą miasta. Sebastian do zakonu wstąpił w grudniu 1662 r. Nowicjat odbył i śluby zakonne złożył w styczniu 1664 r. Mistrzem jego nowicjatu był ks. Stefan Ranatowicz. Studia

ukończył w studium klasztorным. Święcenia kapłańskie przyjął 25 lutego 1668 r. w Krakowie. Do klasztoru w Suchej został przeniesiony w styczniu 1672 r. Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 48; ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 238; VAKA, *Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilmensis*, s. 155.

66 ABC, *Acta Capituli Generalis*, k. 35, 37.

67 AKMKr, *Acta Episcopalia*, t. 74, s. 287.

68 ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 353; VAKA, *Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilmensis*, s. 158. W nekrologu wileńskim zapisano: „Anno Domini 1698 die 30 Januarii. Obiit ARDnus Sigismundus Żelazowski, multorum dierum, laborum et meritorum, in variis locis Praepositus dignissimus, in Conventu Kurozwacensi sepultus. Professus Cracoviensis”.

69 ABC, *Acta Capituli Generalis*, *passim*.

70 ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 210; VAKA, *Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilmensis*, s. 154

71 AKMKr, *Liber Ordinandorum*, t. 4, s. 147.

72 Aktywność ks. Szczepanowicza w tych ośrodkach i latach dokumentują księgi metrykalne tych parafii, a także akta kapituł generalnych kongregacji.

73 ABC, *Catalogus Sodalium in Albo Archiconfraternitatis Quinque Vulnerum Christi Domini ac Sanctissimi Sacramenti*, s. 50.

74 ABC, *Album Confraternitatis Literatorum Annuntiationis Beatae Virginis Mariae*, rkps, b. sygn., s. 50.

75 ABC, *Album Canonicorum Regularium Lateranensium Congregationis Cracoviensis Vitam Apostolicam sub*

w Kłobucku i tam został pochowany⁷⁸. W nekrologu klasztoru krakowskiego i wileńskiego nadmieniono, że był wytrawnym kaznodzieją. Pozostał po nim kodeks z kazaniem, który zaginął w XIX w. Posiadał własną kolekcję ksiąg, z której dwa egzemplarze zachowały się w zbiorach biblioteki klasztoru krakowskiego⁷⁹.

4. Ksiądz Stefan Florian Ranatowicz (1679–1681)

Zbliżająca się wizytacja kanoniczna parafii prawdopodobnie wymusiła na prepozycie generalnym kongregacji zastąpienie administratora rzeczywistym rządcą prepozytury. Wyboru dokonało 10 kwietnia 1679 r. definitorium kongregacji pod przewodnictwem prepozyta Wiktoryna Wereszczyńskiego. W czwartek 20 kwietnia wybór zatwierdził sufragan krakowski biskup Mikołaj Oborski⁸⁰. Ksiądz Ranatowicz miał 62 lata i była to druga kadencja jego rządów w klasztorze suskim, co zaznaczył w swojej kronice, opisując fundację suskiej prepozytury⁸¹, chociaż w dotychczasowych wykazach rządców prepozytury nie zostało to zauważone. Pierwsza kadencja przypadła na lata 1653–1658. W zgromadzeniu był postacią cenioną ze względu na swoje zainteresowania naukowe oraz publikacje, spośród których szerokie uznanie zyskał żywot św. Stanisława Kazimierczyka (1433–1489), wydany późną jesienią 1660 r. Drugim jego znakomitym dziełem była kronika, znana dzisiaj powszechnie i ceniona w środowiskach naukowych jako pomnik siedemnastowiecznego dziejopisarstwa klasztornego w Polsce oraz ważne źródło historyczne do wielowarstwowych dziejów aglomeracji krakowskiej⁸². 4 maja 1679 r. prepozyt był już na miejscu i podejmował archidiacona krakowskiego Andrzeja Pęgowskiego, który przybył z wizytacją kanoniczną parafii. W sporządzonym protokole wizytacji wizytator z uznaniem pisał o zespole budowli klasztornych, administracji, duszpasterstwie, a także o dyscyplinie wewnątrz klasztoru. Spore wrażenie na wizytatorze zrobiło wnętrze kościoła, które ocenił jako

„elegancko ozdobione, dobrze w całości zaprojektowane i urządzone”. W zakrystii kościoła przechowywano 31 ornatów, uposażenie klasztoru stanowił folwark Przerąb z lasem oraz czynsze – jeden w wysokości 630 florenów, drugi – 350 florenów; do tego dochodziły missalia oraz dziesięcina od produkcji gontu, prawo połowu ryb w rzekach, korzystania z młynów i warzelnii piwa, aczkolwiek *tantum pro necessitate Conventus*⁸³. Obowiązki organisty pełnił wówczas Albert Ziembowicz⁸⁴, natomiast nauczanie w szkole prowadził Andrzej Miklaszowski, który równocześnie pełnił obowiązki kantora kościelnego; obaj oficjaliści mieli własne domostwa, a ich uposażenie stanowiła pensja wypłacana kwartalnie przez klasztor, klerykatura z Lachowic, akcydensy za udział w pogrzebach, anniwersarzach, nabożeństwach brackich oraz fundowanych, a także kołęda. W Krzeszowie kościół był drewniany z trzema ołtarzami we wnętrzu, rezydencja komendarza – drewniana, drewniany budynek szkoły, drewniany budynek szpitala z siedmioma podopiecznymi, folwark z kurią i służbą. Prepozytura dawała stałe zatrudnienie 15 osobom przy klasztorze, kościele i folwarku w Suchej oraz dziewięciu – przy plebanii, kościele i folwarku w Krzeszowie. W okręgu parafialnym suskim zamieszkiwało wówczas ok. 2000 osób zobowiązanych do sakramentów wielkanocnych, natomiast w okręgu parafialnym krzeszowskim – 1400 osób. W przestrzeni zatem obsługiwanej przez klasztor mieszkało nie więcej niż 5000 osób. Wizytator zalecił prepozytowi podjąć starania o konsekrację ołtarza różańcowego w Suchej, a także odrestaurować plebanię w Krzeszowie, „bardzo już starą i podpadającą”⁸⁵. 18 marca 1680 r. prepozyt, za pośrednictwem ks. Stanisława Koczarskiego, wniósł do sądu biskupiego w Krakowie sprawę przeciw Sebastianowi Skorupskiemu w związku z zaległym czynszem należnym bractwu ze wsi Tomice⁸⁶. 9 lipca 1680 r. pożar, który wybuchł na skutek uderzenia pioruna, zniszczył zupełnie drewniany zespół budynków na folwarku krzeszowskim, które jeszcze w tym samym roku odbudowano⁸⁷.

Regula Divi Augustini solemniter profitentium, rkps, b. sygn.

76 AKMKr, Acta Administratoria, t. 16, k. 928.

77 *Ibidem*.

78 ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 210; K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 138, 292.

79 E. Kawończyk, *Księgozbiór Kanoników Regularnych Laterańskich w Suchej Beskidzkiej*, Kraków 1990 [mpis pracy magisterskiej w ABC].

80 AKMKr, Acta Officialia, t. 155, s. 620–621.

81 „O tym taką Relatia ode mnie, którym tam był proboszczem dwakroć”. Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 148v.

82 Od 1877 r. kronika zredagowana przez ks. Ranatowicza przechowywana jest w zbiorach rękopisów Biblioteki Jagiellońskiej. Zob. K. Łatak, M. Pęgier, *op.cit.*, *passim*.

83 „Ecclesia tota tam ab intra quam ab extra integra, et eleganter ornata et bene in omnibus composita et ordinata [...]. Altaria sunt in ea quatuor omnia affabre facta deaurata et ordinata”. Zob. AKMKr, *Visitationes*, sygn. AVCap 54, s. 19–21.

84 Jeden z jego synów, Marcin, był kanonikiem regularnym laterańskim, natomiast drugi, Albert, organistą w Makowie Podhalańskim. Sam Albert przeniósł się do Jordanowa, gdzie zmarł.

85 AKMKr, *Visitationes*, sygn. AVCap 54, s. 19–21. Plebanię wzniesiono w 1625 r. z fundacji hrabiego Piotra Komorowskiego.

86 AKMKr, *Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et in Sucha*, k. 16.

87 „Anno Domini 1680, die 9 Iulii spalił piorun w krzeszowskim folwarku plebańskim stodoły i z sianem już przywiezionym i z gontami kupnemi

tam [...] na klasztor i kościół w Suchy nagromadzonemi, a to było nieszpore popołudniem”. Zob. *Memorabilia Ecclesiae Krzszoviensi et Sucha*, k. 14v. Zob. też S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 54.

88 AKMKr, *Acta Administratorialia*, t. 16, s. 928–929.

89 S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 54.

90 Opisując w kopiarzu prace przy odwadnianiu terenu oraz restaurację kaplic, zapisał m.in.: „Wiadomo czynię, że bojąc się, aby w kaplicy wielkiej S[więtego] Piotra za czasem woda (która zawsze po deszczu wypełni kaplicę) nie podebrała gruntów, starałem się aby z wierzechu dobrze okopana y obwarowana była, aby woda nie lała się do niej, tak opatrzywszy przecię woda z ziemią szła do kaplicy i napelniała ją; chciałem tedy bić przykopę głęboką od tych drzwi kaplicznych ku Makowowi, i napadłem na kanał mrowany od tej kaplicy, który znać murowano, gdy i kaplicę stawiano, i uważywszy że go dobywać za wielkim kosztem by przyszło kazałem znowu zakopać, nad tym kanałem znalazłem rury drewniane które idą od piwnice klasztornej aż do tej kaplice, które dlatego uczyniono iż w piwnicy klasztornej zawsze woda była i nie można tu piwa stawiać; opatrzywszy tedy mury w podziemnej kaplicy, zaniechałem wszystkiego”. Zob. AKMKr, *Memorabilia Ecclesiae Krzszovinsis et Sucha*, k. 2.

91 *Ibidem*, k. 2, 4, 13, 14–14v, 16–16v, 18–18v, 19–22v, 40–43v, 45v, 72–72v.

92 Skład konwentu ustalony na podstawie zachowanych ksiąg metrykalnych parafii suskiej i krzszowskiej oraz zachowanych wizytacji kanonicznych zarządzanych przez biskupa krakowskiego.

93 K. Łatak, *Ksiądz Stefan Ranatowicz...*; K. Łatak, M. Pęgier, *op.cit.*, s. 79–81.

30 października tego roku, tym razem za pośrednictwem przeora Ubalda Szczepanowicza, odniósł się ponownie do sądu biskupiego. Sprawa wiązała się również z bractwem różańcowym, ale dotyczyła niewypłaconego od pięciu lat czynszu w wysokości 500 florenów, zapisanego niegdyś przez Stanisława Bieganowskiego na dobrach wsi Dąbrówka i Ostalówka⁸⁸. W 1681 r. prepozyt zapłacił narzuconą na kler kontrybucję *a fratribus, familia et subditis* w wysokości 501 florenów⁸⁹. Na inne ślady aktywności zewnętrznej prepozyta nie udało się natrafić. Nie udzielał się wiele w duszpasterstwie, a przynajmniej zachowane księgi metrykalne obu parafii tego nie sygnalizują. Sporo uwagi poświęcał natomiast sprawom gospodarczym, zajął się m.in. odwadnianiem terenu przyklasztornego⁹⁰, restauracją piwnic klasztornych oraz kaplic maryjnych, zreorganizował system pracy na folwarku suskim, nadzorował budowę nowej plebanii w Krzeszowie oraz odbudowę zabudowań tamtejszego folwarku zniszczonych pożarem, a nadto sporo pisał. Uporządkował archiwum i księgozbiór klasztorny, sporządził pierwszy inwentarz biblioteki, w której było wówczas 70 pozycji, w kopiarzu klasztornym pozostawił wiele notat *pro memoria*, a także kopii dokumentów odnoszących się do klasztoru i parafii w Suchej oraz do parafii filialnej w Krzeszowie⁹¹. Konwent w okresie tej kadencji jego rządów tworzyli: ks. Ubald Jakub Szczepanowicz (1679–1681), ks. Marcin Mstowski (1679–1680), ks. Stanisław Zaranek oraz ks. Stanisław Kazimierz Koczwarowski (1680–1681)⁹². Ksiądz Szczepanowicz był przeorem oraz kaznodzieją, ks. Koczwarowski – promotorem bractwa, natomiast ks. Zaranek – komendantem w Krzeszowie. 5 lipca 1681 r. ks. Ranatowicz został odwołany z urzędu przez kapitułę generalną kongregacji i przeniesiony do klasztoru krakowskiego na urząd przeora konwentu, co w tamtym czasie dawało prerogatywy wikariusza generalnego kongregacji. Zmarł w klasztorze krakowskim 27 kwietnia 1694 r.⁹³

5. Ksiądz Grzegorz Respondowski (1681–1685)

Prepozyt przyszedł na świat w podkrakowskim Kazimierzu w 1621 r. jako syn Anny i Alberta, dość zamożnych mieszczan, których nazwisko pisano także Respondkowicz. Ojciec był członkiem rady miasta. Oboje rodzice udzielali się w Arcybractwie Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa przy kościele Bożego Ciała. Nauki początkowe pobierał w szkole prowadzonej przez klasztor kanonicki. W semestrze letnim 1633 r. rozpoczął studia na Wydziale Artium Uniwersytetu Krakowskiego, ale zakończył je bez stopnia akademickiego⁹⁴. Do zakonu wstąpił latem 1640 r. w Krakowie. Śluby zakonne złożył w lipcu 1641 r. Studia seminaryjne ukończył w klasztorze. W 1644 r. był już diakonem⁹⁵, ale na święcenia kapłańskie czekał aż do 28 marca 1648 r.⁹⁶ Po święceniach pracował m.in. w Suchej Beskidzkiej (1653–1657), Kurozwękach (1658–1665), Wolbromiu (1665–1668) i Krakowie (1668–1681). W Krakowie zajmował urząd magistra nowicjatu i podprzeora (1668–1670), a nadto kustosza (zakrystiana) kościoła Bożego Ciała (1668–1681)⁹⁷. Jako kustosz nadzorował gruntowną restaurację zakrystii. To z tego czasu pochodzi zachowane do dzisiaj kunsztowne umeblowanie zakrystii⁹⁸. Na urząd prepozyta klasztoru w Suchej wybrała go 5 lipca 1681 r. kapituła generalna kongregacji⁹⁹. Prepozyturą zarządzał do 4 lipca 1685 r.¹⁰⁰ Jego aktywność w Suchej jest słabo udokumentowana. U progu rządów potwierdził regulację zobowiązań podanych na rzecz klasztoru, a w 1683 r. podejmował komisarza zakonnego z wizytacją prepozytury. Protokół przeprowadzonej wizytacji nie zachował się, ale w czasie kapituły generalnej prepozytury suskiej nie obciążono żadnymi zaleceniami ani zobowiązaniami, co dowodzi, że wizytator nie miał zastrzeżeń co do pracy ani dyscypliny konwentu. W 1684 r. uzyskał od biskupa Jana Małachowskiego odpusty na uroczystości św. Augustyna (28 sierpnia), uroczystość św. Anny (26 lipca), uroczystość św. Katarzyny Męczennicy (25 listopada) oraz

94 Wraz z nim studia rozpoczęli czterej inni późniejsi kanonicy regularni: Stanisław Konrad (Conradt), Paweł Pajęcki, Jan Korabiowski i Paweł Relowski. Zob. *Album studiosorum Universitatis Cracoviensis*, t. 4: 1607–1642, J. Zathay (red.), Kraków 1950, s. 150.

95 ABC, *Catalogus Sodalium in Albo Archiconfraternitatis Quinque Vulnerum Christi Domini ac Sanctissimi Sacramenti*, k. 30v.

96 AKMKr, *Liber Ordinandorum*, t. 4, s. 24.

97 ABC, Teka: *Miscellanea 1518–1833*, sygn. B 38, s. 69–72; *Expensa pecuniae thesauri sacrae Ecclesiae Sacratissimi Corporis Christi 1616–1676*, rkps, b. sygn.; AKMKr, *Acta Episcopalia*, t. 65, s. 134.

98 Przebieg prac, które rozpoczęto w 1671 r. i zamknięto w 1677 r., dokumentuje powyższa księga przychodów i rozchodów zakrystii: *Expensa pecuniae thesauri sacrae Ecclesiae Sacratissimi Corporis Christi*, s. 130–145.

99 ABC, *Acta Capituli Generalis*, k. 28.

100 *Ibidem*, k. 33; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

¹⁰¹ ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 298; VAKA, *Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilmensis in Antocollo ad Ecclesiam S[ancti] Petri*, s. 156; S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 58.

¹⁰² S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 58; K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 287–288.

rocznicę konsekracji kościoła. W okresie jego rządów konwent suski tworzyli: ks. Ubald Jakub Szczepanowicz (1681–1684), ks. Stanisław Kazimierz Koczwarowski (1681–1683), ks. Karol Szymon Wierzbicki (1684–1685), ks. Franciszek Euzebiusz German (1684–1685), ks. Wilhelm Paweł Pajęcki (1684–1685) oraz ks. Krzysztof Piasecki (1685). Księża Szczepanowicz i Piasecki zajmowali urząd przeora konwentu, ks. Pajęcki był kustoszem kościoła, ks. Wierzbicki – kaznodzieją, ks. German – ekonomem, zaś ks. Koczwarowski – komendantem w Krzeszowie. Po ustąpieniu z urzędu ks. Respondowski powrócił do Krakowa, gdzie pełnił obowiązki sekretarza kapituły oraz kalkulatora. Zmarł nagle 31 października 1688 r. w Krakowie¹⁰¹. Pozostał po nim rejestr przychodów i rozchodów zakrystii kościoła Bożego Ciała w Krakowie. Dokument ten stanowi dzisiaj bezcenne źródło historyczne w studiach nad wystrojem wnętrza świątyni oraz kontaktów z otoczeniem, w tym kontaktów ze środowiskami rzemieślników – malarzy, snycerzy, złotników, kamieniarzy, stolarzy – w Krakowie oraz na Kleparzu. Wiedza o tych kontaktach nie jest bez znaczenia dla szerszych badań historycznych, gdyż zakon korzystał z usług tychże wykonawców także w innych swoich ośrodkach w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim.

6. Ksiądz Konstanty Krzysztof Jaraczewski (1685–1688)

Urodził się w 1619 r. w Wielkopolsce, w rodzinie ziemiańskiej herbu Zaremba, wywodzącej się z Jaraczewa, w powiecie jarocińskim¹⁰². Jego ojcem, jak się wydaje, był Krzysztof Jaraczewski, podsędek wschowski (zm. 1664), natomiast braćmi – Franciszek i Jan Jaraczewscy. O wczesnej młodości prepozyta nie mamy informacji. Do zakonu wstąpił w Kłobucku w 1640 r., mając ukończone kolegium jezuickie, najpewniej w Poznaniu. W klasztorze kłobuckim odbył też nowicjat i w 1641 r. złożył śluby zakonne. Studia seminaryjne ukończył w klasztorze

krakowskim. W czasie studiów dołączył do Arcybractwa Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa. W Krakowie przyjął również święcenia kapłańskie w 1644 r. Po święceniach udzielał się najpierw w Truskolasach u boku proboszcza Augustyna Krzepickiego (1645–1647), a następnie w Kłobucku. W kłobuckich metrykach parafialnych występuje regularnie od 1647 r., co sygnalizuje, że w konwencie zajmował urząd zakrystiana, czyli kustosza kościoła. W latach 1655 i 1668 odnotowano go na urzędzie kaznodziei. Jesienią 1676 r. został przeorem konwentu. 27 sierpnia 1677 r., jako przeor konwentu, podpisał wraz z prepozytem Fryderykiem Ignacym Leandrem akt inkorporacji prepozytury kłobuckiej do kongregacji krakowskiej. Był jednym z trzech zakonników w konwencie, którzy w inkorporacji widzieli szansę, a nie przegraną prepozytury. Po inkorporacji prepozytury do kongregacji krakowskiej był najpierw jej administratorem (1677–1679) z nominacji biskupa Andrzeja Trzebickiego, a następnie jej prepozytem (1679–1681) z nominacji prepozyta generalnego kongregacji Wiktoryna Jacka Wereszczyńskiego¹⁰³. Na prepozyta klasztoru w Suchej Beskidzkiej i proboszcza parafii filialnej w Krzeszowie został wybrany 5 lipca 1685 r. przez kapitułę generalną kongregacji, która zebrała się w Krzemienicy na Białorusi¹⁰⁴. Jego aktywność na urzędzie w Suchej jest stosunkowo słabo udokumentowana. W październiku 1685 r. przy współpracy ks. Krzysztofa Piaseckiego sporządził dokładny inwentarz kościoła w Krzeszowie, a także uzupełnił inwentarz kościoła w Suchej¹⁰⁵. W tym samym roku zweryfikował obciążenia poddanych na rzecz klasztoru, a także stan folwarków oraz gospodarki leśnej w Suchej i Krzeszowie. W 1686 r. upomniał się o zaległe czynsze na rzecz klasztoru i bractwa różańcowego. Wydarzeniem, które w okresie jego rządów poruszyło okolicę, był rozpoczęty w kwietniu 1687 r. proces sądowy z powództwa ks. Piotra Pawła Markiewicza, proboszcza w Zembrzycach. Ksiądz Markiewicz domagał się rewizji dekretu erekcji parafii w Suchej, a w ostateczności

¹⁰³ ABC, Teką: Różne klasztory, sygn. II-D-1, s. 132; K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 287.

¹⁰⁴ ABC, Acta Capituli Generalis, k. 32; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130; *idem*, *Klasztor kłobucki...*, s. 288.

¹⁰⁵ AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 51–57v.

106 AKMKr, Acta Officialia, t. 157, k. 888, 1353, 1367, 1386–1388.

107 AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 45v–49v.

108 ABC, Memoriale fratrum et benefactorum, s. 92; K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 287–289. „Constantinus Jaraczewski nobilis, professus Clobucensis, praepositus Suchensis, expletis in Religione annis 47 obiit in Sucha. Anno Domini 1688, die 7 Aprilis. Post mortem eius relict[us] [oreni] 500”. Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 58.

109 AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 72v: Libri post fata pie memoriae Admodum Rendi Dni praepositi Suchensi Constantini Jaraczewski relict[us].

110 E. Kawończyk, *op.cit.*, s. 114.

111 *Kościół katolicki na Podlasiu. Zbiór dokumentów erekcyjnych i funduszowych*, t. 1: *Niewodnica*, J. Maroszek, W.F. Wilczewski (oprac.), Białystok 1997.

112 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 18v; S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 95v; *Akademijos laurai*, s. 314.

113 S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 95v.

powrotu do parafii zembrzyckiej kilku wsi (Bładzonia, Stryszawa, Lachowice), które należały do niej przed 1624 r.¹⁰⁶ Biskup Mikołaj Oborski wyrokiem ogłoszonym 7 maja 1688 r. rozstrzygnął jednak sprawę na korzyść klasztoru i parafii w Suchej, natomiast ks. Markiewiczowi nakazał wieczyste milczenie w sprawie¹⁰⁷. Prepozyt nie doczekał jednak ogłoszenia wyroku, gdyż zmarł 7 kwietnia 1688 r. Został pochowany w krypcie kanonickiej kościoła suskiego¹⁰⁸. Prepozyt posiadał spory księgozbiór osobisty, który po jego śmierci został częściowo włączony do zbiorów biblioteki klasztoru suskiego. Jeszcze w maju 1744 r. spisujący inwentarz biblioteki ks. Stanisław Remigiusz Piechnikiewicz zidentyfikował w jej zasobie ponad 10 pozycji z jego kolekcji¹⁰⁹. Z notat proveniencyjnych, które prepozyt nanosił w swoich księgach, wiemy, że książki nabywał w Krakowie, Poznaniu, Kaliszu oraz Częstochowie. W 1677 r. np. zakupił dość drogie dzieła Didacha Nisseniusa wydane w trzech tomach w Krakowie w 1650 r.¹¹⁰ Zgromadzona kolekcja miała charakter kaznodziejski, co sugeruje, że kaznodziejstwo należało do najczęściej zlecanych mu oficjów w zgromadzeniu.

7. Ksiądz Stanisław Kazimierz Korycki (1688–1691)

Urodził się w 1627 r. na Podlasiu, najpewniej w Niewodnicy lub Czaplynie, w rodzinie szlacheckiej herbu Ciołek. Jego dziadkowie Andrzej i Elżbieta z Karpiów Koryccy byli fundatorami (1596) kościoła parafialnego w swoich niewodniczańskich dobrach¹¹¹. Studia ukończył w Wilnie, zwińczając je doktoratem z filozofii obronionym w 1650 r. w Akademii Wileńskiej¹¹². Wkrótce potem wstąpił do zakonu. Nowicjat odbył i śluby zakonne złożył w klasztorze na Antokolu, w Wilnie¹¹³. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1652 r. w katedrze wileńskiej. Po święceniach pozostał w klasztorze w Wilnie. Po inwazji moskiewskiej w sierpniu 1655 r. nie opuścił Wilna. Zamieszkał w budynku szpitala parafialnego, skąd

nadzorował wraz z ks. Jakubem Malalewiczem kościół i klasztor, które ostatecznie wojska moskiewskie ogra-
biły i zrujnowały doszczętnie w 1658 r.¹¹⁴ Po ustąpieniu
wojsk moskiewskich z Wilna w 1660 r. i reorganizacji
konwentów kanonickich w Wielkim Księstwie Litewskim
ks. Korycki pracował w klasztorze w Krzemienicy i By-
chowie. Latem 1667 r. powrócił do klasztoru wileńskiego,
gdzie objął urząd promotora dwóch działających przy
kościółce bractw – Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran
Pana Jezusa oraz Matki Boskiej Łaskawej¹¹⁵. 29 czerwca
1668 r. był świadkiem i uczestnikiem uroczystego wmu-
rowania kamienia węgielnego w fundament nowego
kościółka św. Apostołów Piotra i Pawła, wznoszonego
z fundacji Michała Kazimierza Paca, wojewody wileń-
skiego¹¹⁶. W 1670 r., po wznowieniu formacji seminaryj-
nej w klasztorze, został mistrzem nowicjatu i klerykatu,
a także wykładowcą filozofii. 4 lipca 1685 r. jako delegat
konwentu wileńskiego wziął udział w kapitule generalnej
kongregacji, która odbyła się w Krakowie¹¹⁷. Kapituła
wybrała go na urząd prepozyta klasztoru w Słonimiu.
Trzy lata później, 6 lipca 1688 r., przyjął wybór na urząd
prepozyta klasztoru w Suchej¹¹⁸. Oficjał krakowski za-
twierdził wybór 19 lipca¹¹⁹. Z Krakowa, gdzie odbyła się
kapituła, nie powrócił już do Słonimia, a swój bogaty
księgozbiór, odrębnym aktem potwierdzonym przez ka-
pitułę, przekazał klasztorowi wileńskiemu¹²⁰. Okres jego
rządów w Suchej dokumentują jedynie zachowane księgi
metrykalne parafii. Na zewnątrz prepozyta reprezento-
wał zwykle przeor konwentu Krzysztof Piasecki. Wydaje
się, że miało to związek z nie najlepszym już zdrowiem
prepozyta. 4 sierpnia 1691 r. w czasie kapituły generalnej
kongregacji ks. Korycki złożył rezygnację z urzędu i pro-
sił o przeniesienie go do klasztoru w Wilnie¹²¹. Wnios-
kować z tego można, aczkolwiek z dużą ostrożnością, że
w Suchej nie czuł się najlepiej. W klasztorze wileńskim
wybrano go na przeora konwentu u boku prepozyta
Michała Macieja Rusieckiego. Zmarł 29 stycznia 1695 r.
w Wilnie i tam w podziemiach kościoła św. Piotra i Pawła

114 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 20; Biblioteka Narodowa w Wilnie, Kronika Antokolska, t. 1, mpis, sygn. f. 130–2259, s. 210. W nekrologu ks. Jakuba Malalewicza (zm. 11 listopada 1657) odnotowano, że „tempore devastationis Moscovitae [...] Ecclesiam in Antocollo a conflagratione et direptione miro modo defendit multa a Moschis passus”.

115 VAKA, Liber Canonorum Regularium Conventus Vilenensis, s. 159.

116 *Ibidem*.

117 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 32.

118 *Ibidem*, k. 35; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

119 AKMKr, Acta Officialia, t. 157, s. 1668.

120 „Adm. R.D. Korycki protunc prae-positus Slonimensis ex speciali [...] et affectu in Conventum Vilensem cum consensu totius Capituli applicavit sua Bibliothecam eidem Conventui”. Zob. ABC, Acta Capituli Generalis, k. 35.

121 *Ibidem*, k. 38.

¹²² „Sequenti Anno Domini 1695, die vero 29 mensis Januarii, ex hac vita migravit Adm[odum] R[evere]ndus D[omi]nus Stanislaus Korycki, vir meritus, qui primo in hoc Convetu Antocollensi Sanctorum Petri et Pauli director Confraternitatis utriusque diligentissimus fuit, deinde Praepositus Conventus Słomimensis et Suchensis vigilantissimus, postmodum denique prior Antocollensis senio confectus. Plurimos libros novae editionis non parvo pretio pro Bibliotheca Antocollensi comparavit, praetero mille florenos Polonialis pro construendo murato portico e Conventu Antocollensi ad oratorium protendente e suo peculio libentes obtulit, et pro temporalibus bonis aeterna in coelo receipt”. Zob. VAKA, Liber Canoniconum Regularium Conventus Vilmensis, s. 157. Nekrolog klasztoru krakowskiego nazwał go fundatorem biblioteki klasztoru wileńskiego. Zob. ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 292.

¹²³ Kodeks spisany w języku łacińskim liczy 349 kart. Do Biblioteki Seminarium w Lublinie trafił po kasacie klasztoru w Kraśniku. Szczegółowy opis kodeksu zob. H.D. Wojtyśka, *Katalog rękopisów Biblioteki Seminarium Duchownego w Lublinie*, Lublin 1975, s. 195 i n.

¹²⁴ AKMKr, Liber Ordinandorum, t. 4, s. 273.

¹²⁵ ABC, Acta Capituli Generalis, k. 35.

¹²⁶ 16 grudnia 1685 r. wystąpił po raz ostatni w księdze chrztów parafii wolbromskiej, natomiast 9 lutego 1686 r. jako prepozyt wolbromski wystąpił już ks. Krzysztof Piasecki.

został pochowany. W nekrologu wileńskim nadmieniono, że był bardzo zasłużony dla klasztoru wileńskiego, najpierw przekazał mu swój cenny księgozbiór, a następnie 1000 florenów na budowę arkadowego przejścia łączącego klasztor z kościołem na wzór krakowski¹²². W nekrologu krakowskim uznano go za fundatora biblioteki antokolskiej (*Bibliothecae Antocollensis fundator*), co należy kojarzyć nie tylko z darowizną, ale także z przeniesieniem teże księżnicy od nowego budynku klasztornego, oddanego do użytku konwentu w 1692 r., i z jej organizacją tamże.

8. Ksiądz Andrzej Franciszek Taborski (1691–1694)

Prepozyt urodził się w 1642 r. w środowisku mieszczańskim, aczkolwiek o jego rodzinie, poza tym, że nazwisko pisano także Taborek, a ojciec miał na imię Marcin, nie zachowały się informacje źródłowe. Do zakonu wstąpił w 1660 r. w Krakowie. Śluby zakonne złożył w 1661 r. Studia seminaryjne odbył w studium klasztornym w latach 1662–1667. Przebieg studiów obrazuje dokładnie jego kodeks z notatami wysłuchanych wykładów, który dzisiaj przechowywany jest w księgozbiornicy Biblioteki Seminarium Duchownego w Lublinie; kodeks stanowi cenne źródło do dziejów teologii, a także formacji umysłowej w seminariach w Polsce w XVII w.¹²³ Święcenia przyjmował kolejno w Krakowie: niższe – 30 maja 1665 r., subdiakoniat – 19 września 1665 r., diakonat – 24 września 1667 r., i prezbiterat – 21 grudnia 1667 r.¹²⁴ Po święceniach pracował najpierw w klasztorze i parafii w Kurozwękach, a następnie w Kraśniku. 4 lipca 1685 r. kapituła generalna kongregacji wybrała go na prepozyta klasztoru w Wolbromiu¹²⁵. Urząd objął, ale na przełomie 1685/1686 r. złożył rezygnację¹²⁶. Po krótkim pobycie w Krakowie został skierowany do klasztoru suskiego, gdzie zlecono mu obowiązki promotora bractwa różańcowego. 4 sierpnia 1691 r. kapituła generalna jeszcze raz podjęła

próbę osadzenia go na stanowisku prepozyta, tym razem klasztoru w Suchej Beskidzkiej¹²⁷. Urząd przyjął, chociaż łączył go z obowiązkami promotora bractwa różańcowego. Miał także pieczę nad biblioteką i archiwum, czego ślady w postaci notat uzupełniających i komentarzy zawiera kopiarz klasztorny¹²⁸. W 1692 r. upomniął się o niewypłacony od kilku lat czynsz bracki z dóbr wsi Tomice. Starszymi bractwa, którzy wsparli prepozyta, byli wówczas Jakub Hajdyła oraz Andrzej Hereńczyk¹²⁹. W tym samym roku Albert Węgrocki z Grzechyni legował na bractwo 100 florenów¹³⁰. 17 czerwca 1693 r. księżna Anna Wielopolska, dziedziczka na Wiśniczu, Jarosławiu i Suchej, rozpoczęła w oficjalacie krakowskim proces sądowy z klasztorem o nadużycia propinacyjne i związane z tym skandale w okolicy. W pozwie nadmieniła, że prawo klasztoru do tak dużej propinacji kwestionowała już w 1668 r. hrabina Konstancja Krystyna Wielopolska, uważając, że klasztor przywłaszczył je sobie, ale wówczas sprawę załatwiono polubownie. Oficjał wyznaczył zatem komisję do zbadania sprawy, w skład której weszli: ks. Sebastian Borzęcki, proboszcz w Mucharzu, ks. Andrzej Żebrowski, proboszcz w Makowie Podhalańskim, oraz ks. Piotr Markiewicz, proboszcz w Zembrzycach¹³¹. Konwent zgodnie z uposażeniem nadanym przez fundatora Piotra Komorowskiego rzeczywiście miał prawo do wazzenia piwa, ale wyłącznie na własny użytek. Tymczasem piwa produkowano w nadmiarze i nadmiar bez wiedzy zamku sprzedawano karczmarzom w państwie suskim i ślemieńskim, co zirytowało księżną. Proces toczył się jeszcze w 1694 r., a księżną Wielopolską reprezentował prokurator Sebastian Malinowski¹³². Nie jest wykluczone, że w związku z tym konfliktem we wrześniu 1694 r. wizytację prepozytury przeprowadził ks. Michał Maciej Rusiecki, koadiutor prepozyta generalnego. Konflikt z zamkiem był też powodem, dla którego 6 grudnia 1694 r. prepozyt pojawił się w Krakowie i na ręce prepozyta generalnego kongregacji złożył rezygnację z urzędu¹³³. W okresie jego rządów konwent suski tworzyli: ks. Jan

127 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 38; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

128 AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 42, 44, 45v.

129 ABC, Teka: Różne kapitały 1644–1835, sygn. B 104.

130 AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 31.

131 AKMKr, Acta Officialia, t. 161, s. 257.

132 AKMKr, Acta Officialia, t. 162, s. 58; Acta Administratorialia, t. 22, s. 248.

133 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 39v.

134 ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 322; VAKA, *Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilmensis*, s. 168.

135 ABC, Teka: Wolbrom 1628–1840, sygn. B 158, s. 15–17.

136 AKMKr, *Liber Ordinandorum*, t. 4, s. 232.

Ildefons Grąbczewski, ks. Wawrzyniec Floryd Groszkiewicz, ks. Stanisław Antoni Markiewicz i ks. Stanisław Zaranek. Ksiądz Grąbczewski był przeorem konwentu, ks. Groszkiewicz – kaznodzieją, natomiast ks. Zaranek – komendantem parafii w Krzeszowie. Po odejściu z Suchej ks. Taborski pracował najpierw w Kłobucku (1695–1697), a następnie w Kraśniku, gdzie w latach 1697–1715 był przeorem konwentu. Zmarł w Kraśniku w 1715 r. – według nekrologu krakowskiego 26 listopada, natomiast według nekrologu wileńskiego – 5 października¹³⁴. W zakonie cieszył się uznaniem i szacunkiem. W 1700 r., gdy nuncjusz apostolski Jan Antoni Davia rozstrzygał konflikt wewnątrzzakonny, ks. Taborski był brany pod uwagę jako ewentualny następca prepozyta generalnego kongregacji Michała Macieja Rusieckiego¹³⁵. Posiadał sporą kolekcję ksiąg, która po jego śmierci trafiła do biblioteki konwentualnej kraśnickiego klasztoru, a stamtąd po kasacie klasztoru w 1864 r. – do Biblioteki Seminarium Duchownego w Lublinie, gdzie jest przechowywana do dzisiaj. Kilka ksiąg opatrzonych jego notą proveniencyjną posiada również biblioteka klasztoru krakowskiego; jedną z nich zakupił, gdy był prepozytem w Suchej.

9. Ksiądz Stanisław Zaranek (1694–1697)

Prepozyt pochodził z Sandomierszczyzny, ale o jego rodzinie, poza wzmianką, że był synem Jakuba, nie mamy informacji. W nekrologu wileńskim podano, że przeżył 65 lat. Urodził się zatem ok. 1640 r. Do zakonu wstąpił w 1661 r. w Krakowie, co sygnalizuje, że mógł studiować przez jakiś czas na Wydziale Artium Uniwersytetu Krakowskiego. Nowicjat odbył i śluby zakonne złożył w 1662 r. w klasztorze krakowskim. Studia teologiczne ukończył w zakonie. Święcenia przyjmował kolejno w Krakowie: niższe – 17 grudnia 1662 r., subdiakoniat – 7 czerwca 1663 r., diakonat – 22 września 1664 r., i prezbiterat – 20 grudnia 1664 r.¹³⁶ Pierwszy jego pobyt w Suchej przypadł na lata 1670–1681. Od października

1673 r. był komendantem w Krzeszowie. W maju 1679 r. podejmował w Krzeszowie archidiakona krakowskiego Andrzeja Pęgowskiego, który przybył z wizytacją kano- niczną parafii. Po kapitule generalnej w 1681 r. został przeniesiony do Kraśnika, a następnie – do Kurozwięk. W 1691 r. powrócił do klasztoru suskiego z urzędem prze- ora konwentu. W związku z rezygnacją z urzędu złożoną przez prepozyta Andrzeja Taborskiego ks. Zaranek zo- stał najpierw administratorem klasztoru, a następnie – jego prepozytem. Wybór na urząd prepozyta nastąpił 20 czerwca 1695 r.¹³⁷ Tego samego dnia został również włączony do kolegium powołanego przez definitorium zakonu, które miało rozstrzygnąć ostatecznie sprawę ks. Augustyna Adama z Myślborza Małachowskiego, oskarżonego o apostazję i nadużycia finansowe na urzę- dzie prepozyta w Słonimiu i osadzonego tymczasowo w więzieniu klasztornym w Wilnie¹³⁸. W sierpniu 1695 r., zgodnie z zaleceniem kapituły generalnej, wprowadził w klasztorze suskim obowiązek odprawiania w każdą środę uroczystej mszy wotywniej do Najświętszej Maryi Panny z suplikacjami, co miało związek z problemami dyscyplinarnymi w kongregacji; we mszy uczestniczył obowiązkowo cały konwent¹³⁹. 20 kwietnia 1697 r. orga- nizował pogrzeb ks. Wawrzyńca Floryda Groszkiewicza, który w Suchej pracował wiele lat, będąc tu dość popu- larnym kaznodzieją, a w ostatnim okresie – przeorem konwentu¹⁴⁰. Latem 1697 r. komisarz zakonny ks. Pos- sydoniusz Fiołko Grygielewicz przeprowadził wizyta- cję klasztoru. W relacji przedłożonej później kapitule generalnej z uznaniem mówił o staraniach prepozyta i pracy konwentu¹⁴¹. 8 października 1697 r. kapituła ge- neralna odwołała ks. Zarankę z urzędu prepozyta, jak się wydaje, na jego prośbę, ale pozostawiono go w Suchej z urzędem przeora konwentu¹⁴². Konwent prepozytury w okresie jego rządów tworzyli m.in. ks. Wawrzyniec Floryd Groszkiewicz, ks. Michał Zdanowski oraz ks. An- toni Stanisław Peracki. Ksiądz Groszkiewicz był prze- orem konwentu, ks. Zdanowski – kaznodzieją, natomiast

137 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 39v; K. Łatak, *Kongregacja krakow- ska...*, s. 130.

138 W skład kolegium obok ks. Za- ranka weszli: ks. Przeclaw Walewicz, przeor krakowski, ks. Frygdyan Pia- secki, prepozyt krzemienicki, ks. Pos- sydoniusz Grygielewicz, prepozyt wolbromski, ks. Marceł Włoszkiewicz, magister nowicjatu i klerykatu, ks. Jan Kącki, profesor teologii w studium klasztornym. Zob. ABC, Acta Capituli Generalis, k. 39v.

139 „Ad placandum Divinam Maiesta- tem nostris peccatis iratam statutum est ut per omnes Conventus nostros solem- nis vota de Beata Virgine cum sup- plicationibus in fine addendas prae- sentibus omnibus Patribus ac Fratribus singulis diebus Marcurii vel Sabbatum pro opportunitate loci et temporis ce- lebretur”. Zob. *ibidem*, k. 40.

140 Ksiądz Wawrzyniec Floryd Grosz- kiewicz, szlachcic herbu Samson, syn Reginy z Urbanowiczów i Stanisława Groszkiewicza, rajcy Kazimierza, uro- dzony w 1643 r. Jego braćmi byli An- drzej Aleksander Groszkiewicz, prawnik, asesor Trybunału Królewskiego, pisarz konsystorza warszawskiego i adwokat Nuncjatury Apostolskiej w Warszawie, a także Jakub Stanisław Groszkiewicz, wieloletni rajca i bur- mistrz miasta Kazimierza. Wawrzyniec do zakonu wstąpił w 1661 r. w Krako- wie, po studiach w Uniwersytecie Krakowskim. Śluby zakonne złożył w 1662 r., święcenia kapłańskie otrzy- mał 24 września 1667 r. Po święceniach pracował w Kurozwiękach, Suchej, Kraś- niku, Kłobucku i ponownie w Suchej. Pełnił zwykle obowiązki kaznodziei oraz promotora bractw. W Suchej był także przeorem konwentu. Zob. ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 134; Teką: Groszkiewi- cze 1664–1751, sygn. B 116; VAKA, Liber

Canonbicorum Regularium Conventus Vilmensis, s. 157.

141 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 45–45v; Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 131; VAKA, Liber Canonbicorum Regularium Conventus Vilmensis, s. 181.

142 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 46.

143 ABC, Memorialie Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 164.

144 „Obiit Anno Domini 1703, die 13 mensis Junii A[dmodum] R[everendus] D[ominus] Stanislaus Zaranek. Professus Cracoviensis, prior Conventus Suchensis, senio venerando confectus. Explevit in Sancta Congregatione nostra plusquam quadraginta annos. In Ecclesia Suchensi sepultus. In observantia antiqua religiosa, pietate, patientia, studio theologico multum commendatus”. Zob. VAKA, Liber Canonbicorum Regularium Conventus Vilmensis, s. 160.

145 E. Kawończyk, *op. cit.*, s. 114.

146 Teką: Różne kapitały 1644–1835, sygn. B 104.

147 AKMKr, Liber Ordinandorum, t. 4, s. 319.

148 ABC, Cathalogus Sodalium in Albo Archiconfraternitatis Quinque Vulnerum Christi Domini ac Sanctissimi Sacramenti, k. 50.

149 K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 378.

150 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 28, 34v; ABC, Reformationes Conventuum 1704–1708 [Wizytacje M.A. Gorczyńskiego], rkps, b. sygn.

151 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 38.

152 *Ibidem*, k. 44v; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

ks. Peracki – komendarzem w Krzeszowie. Ksiądz Zaranek zmarł w Suchej 13 czerwca 1703 r. i został pochowany w krypcie kościelnej¹⁴³. Nekrolog klasztoru wileńskiego z uznaniem pisał o jego kulturze umysłowej, zainteresowaniach naukowych oraz wierności dyscyplinie życia klasztornego¹⁴⁴. W księgozbiornie biblioteki klasztoru suskiego zachowało się osiem pozycji z jego osobistej kolekcji¹⁴⁵.

10. Ksiądz Tobiasz Dominik Porębski (1697–1700)

Prepozyt wywodził się ze szlacheckiego rodu Porębskich (Porembskich) z Wielkiej Poręby, herbu Kornicz. W sierpniu 1675 r. rodzice jego – Krzysztof i Anna z Łasińskich – już nie żyli, a siostra Teofila, żona Stanisława Palczowskiego, zapisała mu 1000 florenów na wsi Frydrychowice¹⁴⁶. Dominik urodził się we Frydrychowicach nie później niż w 1645 r. Nauki początkowe pobierał w domu rodzicielskim, a następnie podjął studia na Wydziale Artium Uniwersytetu Krakowskiego, które zakończył bez stopnia akademickiego. Do zakonu wstąpił późną jesienią 1668 r. Nowicjat odbył i śluby zakonne złożył w Krakowie w grudniu 1669 r. Studia ukończył w studium klasztornym pod kierunkiem ks. Michała Macieja Rusieckiego, profesora teologii. Święcenia przyjmował kolejno w katedrze krakowskiej: niższe – 1 marca 1670 r., subdiakoniat – 31 maja 1670 r., diakonat – 23 maja 1671 r., i prezbiterat – 1 kwietnia 1673 r.¹⁴⁷ Po święceniach pozostał w Krakowie; 1 stycznia 1674 r. dołączył do Arcybractwa Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa¹⁴⁸. W latach 1679–1681 pracował w Kłobucku¹⁴⁹, a następnie był prepozytem w Bychowie (1681–1691)¹⁵⁰ oraz w Kraśniku (1691–1695)¹⁵¹. Na urząd prepozyta w Suchej został wybrany 8 października 1697 r.¹⁵² Jego aktywność w Suchej jest słabo uchwytna w materiale źródłowym, ale też prepozyt często chorował. Wiosną 1700 r. komisarz zakonny Paweł Aldobrand Relowski przeprowadził wizytację prepozytury, po której zalecił,

aby praktyki duchowe i modlitwy konwentu dostosować we wszystkim do obyczaju konwentu krakowskiego jako macierzy wszystkich ośrodków w kongregacji¹⁵³. W czerwcu 1700 r. ze względu na stan zdrowia prepozyt nie był w stanie przybyć do Krakowa na kapitułę generalną. Za pośrednictwem przeora konwentu przesłał jedynie do weryfikacji księgi ekonomiczne oraz przedłożył rezygnację z urzędu. Kapituła, po analizie przez kalkulatorów ksiąg relacji wizytatora Relowskiego oraz przeora Zarankę, udzieliła absolutorium prepozytowi i przyjęła jego rezygnację z urzędu¹⁵⁴. Po kapitule generalnej prepozyt został przeniesiony do Krakowa, gdzie do 1706 r. był przeorem konwentu oraz konsultorem generalnym, w latach 1706–1709 zajmował urząd przeora konwentu w Kurozwękach, w okresie 1709–1710 – ten sam urząd w Krakowie, i od 1710 do 1715 – ponownie w Kurozwękach. Zmarł w Kurozwękach według nekrologu wileńskiego 28 grudnia 1714 r., zaś według nekrologu krakowskiego – 4 stycznia 1715 r. i został pochowany w krypcie kurozwęckiego kościoła¹⁵⁵. W nekrologu klasztoru wileńskiego nadmieniono, że w kontaktach był niezwykle uprzejmy, cieszył się uznaniem wszystkich, w kulturze życia zakonnego ludzki i taktowny¹⁵⁶. W okresie jego rządów w Suchej konwent klasztoru tworzyli: ks. Stanisław Zaranek, ks. Jan Rudnicki oraz ks. Stanisław Antoni Peracki. Ksiądz Zaranek był przeorem, ks. Rudnicki – ekonomem klasztoru i kaznodzieją, ks. Peracki – komendantem parafii w Krzeszowie¹⁵⁷.

11. Ksiądz Stanisław Antoni Ziemowski (1700–1706)

Urodził się w 1660 r. O jego środowisku rodzinnym i młodości nie zachowały się informacje źródłowe, aczkolwiek wydaje się, że wywodził się ze zubożałej rodziny szlacheckiej. Do zakonu wstąpił w kwietniu 1680 r., mając ukończone kolegium jezuickie. 3 maja 1680 r. już jako nowicjusz wpisał się do Arcybractwa Najświętszego Sakramentu

153 „Pro more Domus Cracoviensis, uti Matricis suae se in omnibus conformare tenentur”.

154 *Ibidem*, k. 49v.

155 ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 290.

156 „ARD Tobias Dominicus Porembski. Professus Cracoviensis. Praepositus Bychoviensis, Crasnicensis, Suchensis denique Prior Kurozvacensis in conversatione amabilis, in tractatione bona et sufficienti ab omnibus laudabilis, in vita religiosa commendabilis, in observantia regulari discretus et affabilis, de omnibus optime meritus, expletis in S. Religione 46 annis, in eodem Conventu Kurozvacensi obiit Anno Domini 1714 die vero vigesima octava mensis Decembris”. Zob. VAKA, Liber Canonorum Regularium Conventus Vilnensis, s. 165.

157 Skład konwentu ustalono na podstawie akt kapituł generalnych, a także ksiąg metrykalnych parafii w Suchej i Krzeszowie.

158 ABC, Album Confraternitatis Literatorum, s. 62.

159 ABC, Album Canonicorum Regularium Lateranensium Congregationis Cracoviensis, s. 34.

160 „Tegoż roku [1684], 11 Iulii. Disputacja była publiczna w Refektarzu w Konwencie naszym Bożego Ciała. Conclusiones philosophica ex Rationali scientia. Defedował Stanisław Ziemowski, diaconus, praesidował Herculanus Kaczorowski lector” Zob. S. Ranatowicz, *Casimiriae civitatis...*, k. 55.

161 AKMKr, Liber Ordinandorum, t. 5, s. 120, 125.

162 K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 86; M. Łobaza, *op.cit.*, s. 102.

163 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 51; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

164 „De Conventu Suchensi [...], hoc Domino Praeposito Suchensi commendatur, ut in Parochia Krzeszoviensi continuo residenti sacerdoti pro sua functione attendat quatenus id residens in administrandis Sacramentis praesertim confessionibus audiendis, missisque celebrandis non sit piger, sine licentia a Domino Praeposito obtenta pro sua voluntate discedere et dintus ab eadem residentia se absentare numquam audeat”. Miał nadto dopilnować, aby komendarz prowadził księgi metrykalne zgodnie z zarządzeniami soboru trydenckiego. Zob. ABC, Acta Capituli Generalis, k. 53.

165 *Ibidem*, k. 58v.

166 Ksiądz Ziemowski odnotował w kopiarzu: „Ego infrascriptus notum facio praesenti scripto successoribus meos quod Illustrissimae Dominae Palatinae Posnaniensi in spem [...] argento vulgo oprawy dederim notabilem partem Reliquiarum Sanctae Candidae Martyris cum admissione

i Pięciu Ran Pana Jezusa, a 25 marca 1683 r. – do Bractwa Literackiego Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny¹⁵⁸. Śluby zakonne złożył 3 maja 1681 r.¹⁵⁹ Studia ukończył w studium klasztorным pod kierunkiem ks. Grzegorza Herkulana Kaczorowskiego, profesora filozofii, oraz ks. Stefana Giedzińskiego, profesora teologii. 11 lipca 1684 r. obronił w czasie dysputy publicznej pracę końcową *ex rationali scientia* napisaną pod kierunkiem naukowym ks. Kaczorowskiego¹⁶⁰. Święcenia przyjmował kolejno w Krakowie: niższe – 31 maja 1681 r., subdiakonat – 19 września 1682 r., diakonat – 1683 r., i prezbiterat – 23 grudnia 1684 r.¹⁶¹ Po święceniach pracował krótko w Krakowie (1685–1686), a następnie w Kłobucku (1686–1691) i Truskolasach (1692–1696)¹⁶². W Krakowie był wykładowcą filozofii, natomiast w Truskolasach – komendarzem; w kościele truskolańskim ufundował ołtarz boczny dedykowany św. Antoniemu Padewskiemu. Na prepozyta klasztoru w Suchej został wybrany 14 października 1700 r. przez kapitułę generalną kongregacji¹⁶³. Trzy lata później, tj. 18 lipca 1703 r. potwierdzono go na urzędzie na kolejne trzy lata¹⁶⁴, aczkolwiek tym razem kapituła zaleciła mu poświęcić więcej uwagi parafii krzeszowskiej, gdzie wizytator zakonny dostrzegł sporo zaniedbań¹⁶⁵. Jako prepozyt był niezwykle aktywny. Dobrze układały się jego stosunki z zamkiem, czego wyrazem była fundacja przez księżną Annę Małachowską ołtarza bocznego Krzyża Świętego oraz darowizna srebrnego relikwiarza z relikwiami Krzyża Świętego (1705), które później w każdy piątek wystawiano na ufundowanym przez nią ołtarzu do publicznej adoracji. W zamian za relikwie Krzyża Świętego klasztor przekazał księżnej część relikwii św. Kandydy Męczennicy¹⁶⁶. Prepozytowi zawdzięczał kościół fundację drugiego z ołtarzy, nowego ornatu, a nadto fundusze na nowe organy, zespół figur w tęczycy oraz nową kamienną posadzkę¹⁶⁷. 7 lipca 1704 r. prepozyturę zwizytował komisarz zakonny ks. Michał Akwilin Gorczyński¹⁶⁸. W protokole zamieszczono pierwszy pełny inwentarz biblioteki klasztornej, którą

tworzyły dzieła 99 autorów w 117 woluminach. Protokół rzucił też więcej światła na dyscyplinę konwentu oraz jego aktywność. Życie codzienne zaczynał konwent latem o godz. 5.30 medytacją oraz modlitwami brewiarzowymi w oratorium (*prima i tertia*). Po modlitwach konwentualnych schodzono do kościoła. Liturgię w kościele rozpoczynano mszą świętą wotywną, w czasie której śpiewano godzinki o Najświętszej Maryi Pannie. Następnie bractwo śpiewało różaniec, a konwent w tym czasie odprawiał w oratorium kapitułę konwentualną z lekturą komentarza do statutów zakonnych oraz modlitwami za zmarłych konfratrów i benefaktorów. Ostatnią mszę świętą przed południem odprawiano w kościele w dni zwykle o godz. 9.00. Obiad jedzono o godz. 12.00, po modlitwie brewiarzowej (nona). Nieszpory śpiewano w kościele zimą o godz. 14.30, latem – o 15.00. Do kolacji zasiadano o zachodzie słońca (*sub occasu solis*). O godz. 20.00 ponownie gromadzono się w oratorium na antycypowane matutinum i jutrznię. Dzień zamykano śpiewem litanii do Matki Bożej. Przy stole w południe i wieczorem czytano, na przechadzkę poza mury klasztorne wychodzono tylko raz w tygodniu. Raz w tygodniu (środa) konwent uczestniczył w godzinnym wykładzie z zakresu teologii moralnej, który nazywano *casus conscientiae*. W niedziele i święta koncentrowano się na czynnościach liturgicznych w kościele, które rozpoczynano o godz. 7.00 bez względu na porę roku śpiewem oficjum brewiarzowego (*prima i tertia*). Do modlitwy, której towarzyszyły organy, konwent zasiadał ze scholarami pod kierunkiem rektora szkoły i kantora. Po modlitwie brewiarzowej odprawiano mszę wotywną, w czasie której śpiewano godzinki o Najświętszej Maryi Pannie. Następnie bractwo śpiewało różaniec, a przy ołtarzu bocznym jeden z kanoników odprawiał mszę za fundatorów. Po różańcu i mszy za fundatorów kaznodzieja wygłaszał kazanie, które kończyła pieśń o dekalogu oraz wypominki z modlitwami za zmarłych fundatorów, a także benefaktorów kościoła i klasztoru. Przedpołudniową

Illustrissimi loci Ordinarii. Illustrissima vero quasi in permutationem ex suo Archivo extradi instit Reliquiarum Sanctae Crucis in Armento deauratum nostrae Suchensi Ecclesiae quod singulis feriis sextis exponi solet in Altari ab illa extracto. Proinde in casum alterius ordinationis supplicandum erit Illustrissimae Dominae quatenus iubeat nostras Sanctae Candidae restitui Reliquias. In cuius rei fidem manum proprio Pr Stanislaus Antonius Ziemowski pre Praeceptus Suchensis. Anno Dni 1705 die 13 Maii⁷. Z późniejszej notaty wpisanej przez prepozyta Jana Donacjana Mackiewicza wiadomo, że we wrześniu 1723 r. relikwie Krzyża Świętego zostały zwrócone księżnej, która zwróciła też klasztorowi relikwie św. Kandydy. Zob. AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, k. 17v.

¹⁶⁷ *Ibidem*, k. 25v.

¹⁶⁸ ABC, Reformationes Conventuum, s. 403–415.

169 *Ibidem*, k. 17v.

170 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 62v;
AKMKr, Acta Administratorialia, t. 22,
s. 248; J. Szczepaniak, *op.cit.*, s. 164.

liturgię świąteczną kończyła o godz. 10.00 śpiewana suma z procesją. Gregoriańskie śpiewy przy akompaniamencie organów wykonywała szkoła (*schola*) pod kierunkiem rektora. O godz. 14.00 odbywała się najpierw półgodzinna nauka (recytacja) katechizmu, którą prowadzili scholarowie, a następnie odprawiano nieszpory z litanią. W środy i soboty odprawiano uroczyste msze wotywnie przy ołtarzu różańcowym z obowiązkową obecnością członków bractwa; w piątki przy ołtarzu Krzyża Świętego śpiewano mszę wotywną o Męce Pańskiej, a w godzinach popołudniowych – Pasję przy wystawionym relikwiarzu z relikwiami Krzyża Świętego. Odpust główny z oktawą obchodzono w święto Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (2 lipca). Na święta Bożego Narodzenia wznoszono w kościele żłóbek (szopka), zaś na Wielki Piątek – grób Pański, którego konstrukcję przewieziono z kościoła Bożego Ciała w Krakowie. W Wielkim Tygodniu, w okresie Bożego Narodzenia i w święto św. Katarzyny Męczennicy szkoła wystawiała misteria nazywane dialogami z wizualizacją świętych wydarzeń (teatr religijny). 28 sierpnia 1705 r. prepozyt podejmował w Suchej biskupa Kazimierza Łubieńskiego, który dokonał konsekracji dwóch nowych ołtarzy bocznych – jednego pod wezwaniem Krzyża Świętego, św. Anny i św. Konstancji, drugiego – Matki Bożej i św. Hieronima. Biskup nadał wówczas kościołowi dodatkowe 40 dni odpustu¹⁶⁹. Ołtarz Krzyża Świętego został uprzywilejowany odpustami papieskimi za zmarłych i dusze w czyśćcu cierpiące. 13 lipca 1706 r. kapituła generalna odwołała ks. Ziemowskiego z urzędu na prepozyta i wybrała go prepozytem w Kraśniku. Wyboru na urząd prepozyta w Kraśniku jednak nie przyjął, ale prosił, by go skierować jako komendarza do Krzeszowa, gdzie pracował przez trzy lata¹⁷⁰. W późniejszym okresie był na zmianę prepozytem w Suchej (1709–1715, 1726–1730, 1735–1736) albo w Kraśniku (1715–1726, 1730–1735). W 1734 r. świętował w Suchej złoty jubileusz święceń kapłańskich, co w tamtym czasie było wydarzeniem niezwykłym.

Uroczystość zaszczylili dziedzice, prepozyt generalny kongregacji, duchowieństwo dekanatu. Zmarł 11 września 1737 r. w klasztorze w Suchej¹⁷¹. Należał do twórców literatury filozoficzno-teologicznej, posiadał spory księgozbiór własny. Spisał m.in. własny modlitewnik (*liber precum*), który obrazuje zarówno jego osobistą kulturę duchową, jak i pracę duszpasterską. W zasobie biblioteki suskiej pozostały po nim co najmniej trzy woluminy, w bibliotece kraśnickiej – cztery, natomiast w bibliotece krakowskiej zidentyfikowano siedem woluminów z jego kolekcji¹⁷². Konwent suski w pierwszym okresie jego rządów tworzyli: ks. Stanisław Zaranek, ks. Izidor Jan Maciejkiewicz, ks. Michał Hieronim Zdanowski, ks. Jan Frygdian Kącki, ks. Tomasz Gaudenty Wierduński oraz ks. Piotr Cerboniusz Łasiński. Księża Zaranek i Wierduński byli przeorami konwentu, ks. Zdanowski – kaznodzieją i promotorem bractwa, ks. Maciejkiewicz – ekonomem, ks. Łasiński – kaznodzieją, zaś ks. Kącki – komendantem w Krzeszowie. Na kapitule generalnej w 1706 r. prepozyt wniósł skargę na ks. Kąckiego, że zupełnie zaniedbał duszpasterstwo w Krzeszowie – nie odprawiał mszy, nie spowiadał, nie prowadził ksiąg metrykalnych, z niechęcią jeździł do chorych i często przez dłuższy czas przebywał poza parafią, bawiąc w dworach szlacheckich. Kapituła podjęła postępowanie dyscyplinarne. Ksiądz Kącki został odwołany do Krakowa, gdzie miał odbyć karę więzienia i pokutę, ale nie poddał się decyzji kolegium dyscyplinarnego, tylko zbiegł do Czorsztyna, gdzie zmarł w 1709 r. W okresie rządów prepozyta w klasztorze odbył się również pogrzeb. 13 czerwca 1703 r. zmarł tu przeor Stanisław Zaranek, który cieszył się w okolicy opinią świętobliwego.

12. Ksiądz Marcin Jan Floryd Stróżecki (1706–1709)

Urodził się w 1660 r. w rodzinie szlacheckiej herbu Prawdzic. W dokumentach pisano go również jako Struszecki.

¹⁷¹ ABC, *Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum*, s. 278.

¹⁷² M. Łobaza, *op.cit.*, s. 104; K. Łatak, *Klasztor kłobucki...*, s. 86.

173 ABC, Album Canonicorum Regularium Lateranensium Congregationis Cracoviensis.

174 ABC, Cathalogus Sodalium in Albo Archiconfraternitatum Quinque Vulnerum Christi Domini ac Sanctissimi Sacramenti conscriptum A[inno] D[omini] 1551, rkps, b. sygn., s. 50.

175 ABC, Album Confraternitatis Literatorum, s. 34.

176 AKMKr, Liber Ordinandorum, t. 5, s. 120.

177 Nota proveniencyjna na pierwszej karcie kodeksu. Zob. VUB, sygn. F3 – 2155. Syntetyczny opis kodeksu zob. K. Łatak, *Ksiądz Stefan Ranatowicz...*, s. 212–218.

178 K. Łatak, *Ksiądz Stefan Ranatowicz...*, s. 166, 211–212; K. Łatak, M. Pęgier, *op.cit.*, s. 2012.

179 Kolegium dyscyplinarne, które tworzyło pięciu lub sześciu kanoników, wybierała kapituła generalna.

180 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 51v–64; K. Łatak, *Kongregacja krakowska...*, s. 130.

181 AKMKr, Acta Administratorialia, t. 22, s. 248; J. Szczepaniak, *op.cit.*, s. 164.

182 W kopiarzu klasztornym pozostawił adnotację: „Librum huiusmodi productum in visitatione Conventus Suchensis legi die 17 8bris 1707. A[quilinius]. Michael Gorczyński J[uris] C[anonici] et S[anctae] Th[eologiae] D[octo]r Com-misarius Gen[er]alis m[anu] p[ro]pria”. Zob. AKMKr, Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, s. 1.

O jego środowisku rodzinnym nie zachowały się informacje. Do zakonu wstąpił w kwietniu 1680 r. w Krakowie, mając ukończone kolegium jezuickie. Śluby zakonne złożył 3 maja 1681 r.¹⁷³ Tego samego dnia dołączył do Arcybractwa Najświętszego Sakramentu i Pięciu Ran Pana Jezusa¹⁷⁴, a 25 marca 1683 r. – do Bractwa Literackiego Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny¹⁷⁵. Studia seminaryjne odbył w studium klasztornym w Krakowie pod kierunkiem ks. Grzegorza Herkulana Kaczorowskiego, profesora filozofii, oraz ks. Stefana Giedzińskiego, profesora teologii. Święcenia przyjmował kolejno w Krakowie: niższe – 31 maja 1681 r., subdiakoniat – 19 września 1682 r., diakonat – 18 grudnia 1683 r., i prezbiterat – 22 września 1685 r.¹⁷⁶ W 1685 r. ks. Stefan Ranatowicz, wówczas przeor konwentu krakowskiego, przekazał mu w prezencie kodeks ze swoimi kazaniami, spisany w latach 1645–1670¹⁷⁷. Głosy marginalne dowodzą, że ks. Stróżecki chętnie z nich później korzystał¹⁷⁸. Po święceniach został przeniesiony najpewniej do klasztoru w Krzemienicy (dzisiaj Białoruś). Później pracował w Wolbromiu (1691–1695), Słonimiu (1697–1700), Krakowie (1700–1702) i Suchej (1703–1706). W Wolbromiu i Słonimiu był promotorem bractwa, w Krakowie – kaznodzieją oraz ekonomem, natomiast w Suchej – przeorem konwentu. Jako przeor suski uczestniczył wraz z prepozytem Ziemowskim w kapitule generalnej w 1703 r., która włączyła go do kolegium sędziów spraw dyscyplinarnych¹⁷⁹, a także w kapitule generalnej w 1706 r., która wybrała go na urząd prepozyta tejże prepozytury. Nastąpiło to 13 lipca, na ostatniej sesji kapituły¹⁸⁰. 16 lipca 1706 r. wybór zatwierdził biskup Kazimierz Łubieński, administrator biskupstwa krakowskiego¹⁸¹. Instalacja kanoniczna odbyła się 22 lipca, w święto św. Marii Magdaleny. Na urządzie był dość aktywny. Najpierw odrestaurował klasztor na zewnątrz, zadbał też o okalające go mury. Prace trwały jeszcze w 1707 r. W październiku 1707 r. wizytację w klasztorze przeprowadził komisarz zakonny ks. Michał Akwilin Gorczyński¹⁸². We wrześniu następnego roku ks. Michał

Akwilin Gorczyński ponownie wizytował prepozyturę. Wizytacja, jak zawsze, objęła klasztor i parafię w Suchej oraz parafię w Krzeszowie. Cennym fragmentem spisanego 24 września protokołu jest znowelizowany inwentarz biblioteki klasztornej, która, jak wykazało zestawienie porównawcze z katalogami bibliotek innych klasztorów wizytowanych w latach 1704–1708 przez ks. Gorczyńskiego, była najskromniejszą kolekcją konwentualną w kongregacji, podzieloną zaledwie na osiem działów: *Concionatores in folio*, *Concionatores in 4to*, *Concionatores in 8vo*, *Instructores*, *Spirituales*, *Theologi*, *Historici*, *Miscellanea*¹⁸³. Z protokołu wiemy, że dyscyplina konwentu nie wymagała korekty, zaś duszpasterstwo było prowadzone bez zaniedbań. W czasie nabożeństwa w kościele w Suchej śpiewano pieśni: *Zdrowaś bądź, Maryja, Chwalmy Boga z wysokości, Najśłodszy Jezu* oraz *Witaj, Jezu Przenajśłodszy*; w soboty scholarowie przed ołtarzem Matki Bożej śpiewali antyfonę: *Salve Sancta Parens*. W listopadzie 1708 r. prepozyt przyjął kleryków z ks. Janem Herkulanem Matuszewiczem, profesorem teologii, który od 12 grudnia tego roku do 1 maja roku następnego prowadził tu dla nich wykłady. Przyczyną tego czasowego przeniesienia klerykatu do Suchej było morowe powietrze w Krakowie¹⁸⁴. W marcu 1709 r. prepozyt poważnie zachorował. Intensywne leczenie nie przyniosło oczekiwanych efektów. Zmarł w dzień Wielkanocy, 4 kwietnia 1709 r. W nekrologu napisano: „Cum Christus e sepulchro exivit id illum occupavit” (Kiedy Chrystus grób opuścił, on go zajął). Śmierć nastąpiła zaraz po przyjęciu lekarstwa, co kojarzono z zatruciem (*qui medicinam sumens, mortem acquisivit*)¹⁸⁵. Konwent w okresie jego rządów tworzyli: ks. Augustyn Tomasz Parkiewicz, ks. Marcei Błażej Włoszkiewicz, ks. Michał Hieronim Zdanowski oraz ks. Stanisław Antoni Ziemowski. Ksiądz Parkiewicz był przeorem, ks. Włoszkiewicz – kaznodzieją, ks. Zdanowski – promotorem bractwa, zaś ks. Ziemowski – komendantem w Krzeszowie¹⁸⁶.

183 ABC, Reformationes Conventum, s. 405–406.

184 ABC, Tractatus de Augustissimo Divinae Incarnationis Mysterio. Johannes Herculanus Matuszewicz CRL, rkps, b. sygn. Na stronie 410 adnotacja ręką ks. Matuszewicza: „Cursus tradi in Conventu Suchensi tempore pestis. 1708 die 12 Xbris. Continuatus a 1 Maii 1709 Casimiriae ad Cracoviam”. Z ks. Matuszewiczem przybyli klerycy: Tomasz Euzebiusz Delejowicz, Stanisław Szymon Jaroszewicz oraz Franciszek Barański.

185 ABC, Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum, s. 274.

186 ABC, Acta Capituli Generalis, k. 64.

Podsumowanie

Artykuł lokuje się w nurcie studiów nad dziejami klasztorów i kulturą klasztorną w Polsce w czasach przedrozbiorowych. Jego treść stanowią syntetyczne biogramy 12 prepozytów prepozytury kanoników regularnych latekańskich w Suchej Beskidzkiej, którzy rządy sprawowali w latach 1658–1709. Użyteczności naukowej i praktycznej tego rodzaju publikacji nie trzeba zawile dowodzić. Jest ona oczywista zarówno w wymiarze historii zakonu, jak i historii parafii, miasta, gminy i powiatu, zwłaszcza że w czasach staropolskich prepozytura obejmowała aktywnością religijno-społeczną znaczną część dzisiejszego powiatu suskiego. Prepozyci dla klasztoru byli przełożonymi, natomiast dla miasta i całego szeregu okolicznych wsi – w tym dla parafii w pobliskim Krzeszowie – proboszczami. Prepozyci w sposób ewidentny wpływali na losy konwentu, kierunki i formy jego aktywności, która w różnym stopniu, aczkolwiek zawsze przekładała się na kulturę otoczenia. Byli świadkami, ale nade wszystko współtwórcami historii klasztoru. Ich osobowość, talenty, kultura umysłowa i duchowa, a także koneksje miały ogromne znaczenie dla funkcjonowania klasztoru, jego roli kulturotwórczej i cywilizacyjnej w otoczeniu. Niejeden z przedstawionych wyżej prepozytów był postacią wyróżniającą się na tle swej epoki, przywołam tu księży: Stefana Ranatowicza, Stanisława Koryckiego, Andrzeja Taborskiego czy Stanisława Ziemowskiego¹⁸⁷. Tymczasem tylko trzech z prepozytów, a mianowicie – ks. Stefan Ranatowicz, ks. Zygmunt Jan Żelazowski oraz ks. Konstanty Krzysztof Jaraczewski, doczekało się biogramów w leksykonach lub monografiach. Inni zaś nawet w dotychczasowej literaturze na temat Suchej są nieobecni, czego przykładem są ks. Stanisław Zaranek, ks. Tobiasz Porębski i ks. Marcin Stróżecki. W związku z tym, zamykając uwagi podsumowujące, pozwolę sobie jeszcze raz wyrazić przekonanie, że mimo swojego encyklopedycznego charakteru biogramy okażą się użyteczne

badaczom przeszłości miasta, parafii i regionu suskiego, a także historykom zajmującym się problematyką polskiego monastycyzmu. Klasztor suski wpisał się bowiem wyraźnie w kościelne i kulturowe dzieje regionu, był ważnym elementem infrastruktury miasta i ośrodkiem kulturotwórczym, symbolem w pejzażu miasta, a także jego znakomitym ambasadorem w czasach staropolskich.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

1. Archiwum Klasztoru Kanoników Regularnych Laterańskich w Krakowie [ABC]

Acta Capituli Generalis Conventus Sacratissimi Corporis Christi Casimiriae ad Cracoviam Canoniorum Regularium Sancti Augustini 1628–1777, rkps, b. sygn.

Album Confraternitatis Literatorum Annuntiationis Beatae Virginis Mariae, rkps, b. sygn.

Album Canoniorum Regularium Lateranensium Congregationis Cracoviensis Vitam Apostolicam sub Regula Divi Augustini solemniter profitentium, rkps, b. sygn.

Cathalogus fratrum defunctorum Canoniorum Regularium Lateranensium Congregationis Lateranensis ab introductione Cracoviam scilicet ab Anno 1405 conscriptus cui accedit cathalogus defunctorum fundatorum et benefactorum eiusdem Congregationis, rkps, b. sygn.

Cathalogus Sodalium in Albo Archiconfraternitatum Quinque Vulnerum Christi Domini ac Sanctissimi Sacramenti conscriptum A[nno] D[omini] 1551, rkps, b. sygn.

Expensa pecuniae thesauri sacrarii Ecclesiae Sacratissimi Corporis Christi 1616–1676, rkps, b. sygn.

Inventarium Ecclesiae Filialis in Krzeszów Anno 1752 conscriptum, rkps, b. sygn.

Inventarium Ecclesiae Parochialis in Sucha cum compendio Fundationis, Consecrationis et aliorum Anno 1753 conscriptus, rkps, b. sygn.

Liber visitationum Conventuum 1692–1697 [Wizytacje M. Włoszkiewiczza], rkps, b. sygn.

Memoriale Fratrum et Benefactorum Defunctorum Congregationis Cracoviensis Canoniorum Regularium Lateranensium, rkps, b. sygn.

Reformationes Conventuum 1704–1708 [Wizytacje M.A. Gorczyńskiego], rkps, b. sygn.

Ranatowicz S., Znaki Miłości Boskiej przeciw pobożnemu kapłanowi Stanisławowi Kazimierczykowi, rkps, b. sygn.

Summarium Privilegiorum, Iurium et Documentorum quorumvis in Archivio Conventus Canoniorum Regularium Lateranensium ad Aedes Sacratissimi Corporis Christi Casimiriae prope Cracoviam siti reperibilium Anno Domini 1779 conscriptus, rkps, b. sygn.

Teka: Groszkiewiczze 1664–1751, sygn. B 116.

Teka: Kamienice 1442–1700, sygn. II-D-20.

Teka: Kamienice 1587–1696, sygn. B 111.

Teka: Listy 1616–1889, sygn. B 37.

Teka: Miscellanea 1518–1838, sygn. B 38.

Teka: Różne kapitały 1644–1835, sygn. B 104.

Teka: Różne klasztory, sygn. II-D-1.

Teka: Wolbrom 1628–1840, sygn. B 158.

Tractatus de Augustissimo Divinae Incarnationis Mysterio. Joannes
Herculanus Matuszewicz CRL, rkps, b. sygn.

2. Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie [AKMKr]

Acta Administratorialia, t. 16, 22.

Acta Episcopalia, t. 43, 65, 72, 74, 101, 155, 157.

Acta Officialia, t. 138, 155, 161, 162.

Liber Ordinandorum, t. 2, 4, 5.

Memorabilia Ecclesiae Krzeszoviensis et Sucha, sygn. APA 166.

Teka: Documenta Ecclesiae Parochialis in Sucha, rkps, b. sygn.

Teka: Parafia Krzeszów, sygn. APA 166.

Teka: Parafia Sucha Beskidzka, sygn. APA 301.

Visitationes: AV 8, AV 12, AV 18, AV 50, AVCap 50, AVCap 54.

3. Archiwum Kurii Metropolitalnej w Wilnie [VAKA]

Liber Canonicorum Regularium Conventus Vilmensis in Antocollo ad
Ecclesiam S[ancti] Petri sub Ad[modu]m R[everen]do D[omi]no
Benedicto Szamotulski Praeposito conscriptus Anno D[omi]ni
1668, rksp, sygn. F.1 ep. 5b 8.

4. Archiwum Narodowe w Krakowie [ANK]

Kalendarz i nekrolog klasztoru Kanoników Regularnych Laterańskich
przy kościele Bożego Ciała, rkps sygn. K 888.

5. Archiwum Parafii w Suchej Beskidzkiej [APSB]

Liber natorum Krzesoviensis 1623–1647.

Metrica Baptisatorum Ecclesiae Krzeszoviensis ab anno 1644 ultima
Julii ad annum 1670, sygn. 18.

Metrica matrimonium contrahentium in Ecclesia Suchensi Tituli Visi-
tationis Beatissimae Mariae Virginis Hebronensis curae Canonico-
regularium Lateranensium commissae, rkps. sygn. 1

6. Biblioteka Jagiellońska w Krakowie [BJ]

Ranatowicz S., Casimiriae civitatis urbi Cracoviensi confrontatae origo.

In eaque ecclesiarum erectiones et religiosorum fundationes, nec
non series, vitae, res gestae praepositorum Conventus Canoni-
corum Regularium Lateranensium S. Augustini ad ecclesiam SS.
Corporis Christi, descriptae, sygn. 3742 [uwierzytelniony odpis
z 1901 r. w ABC, sygn. 2732].

7. Biblioteka Narodowa w Wilnie [LNMMB]

Kronika Antokolska, t. 1, mpis, sygn. f. 130–2259.

8. Biblioteka Uniwersytecka w Wilnie [VUB]

Kronika Antokolska, t. 1–4, mpis, sygn. F.3–2155.

ŹRÓDŁA DRUKOWANE

Akademijos laurai, M. Svirkas, I. Balciene (wyd.), Wilnius 1997.

Komoniecki A., *Chronografia albo Dziejopis Żywiecki*, wyd. S. Grodzicki, I. Dwornicka, Żywiec 2005.

Statuta nec non liber promotionum philosophorum ordinis in universitate studiorum Jagellonica ab anno 1402 ad annum 1849, wyd. J. Muczowski, Krakow 1849.

Vita b[eati] Stanislai [...] recognita a F. Szembek [w:] Acta Sanctorum, Maii I (1680), s. 776–781.

OPRACOWANIA

Album studiosorum Universitatis Cracoviensis, t. 4: 1607–1642, J. Zathay (red.), Kraków 1950.

Bogacz S., *Zarys dziejów parafii i kościołów w Suchej Beskidzkiej*, Sucha Beskidzka 2008.

Gorczyński M.A., *Schema de Canonicis Regularibus Lateranensisibus Congregationis Cracoviensis [w:] Joannie de Nigra Valle Genealogia Sacri et Apostolici Ordinis Canonicorum Regularium*, Kraków 1707.

Gorczyński M.A., *Żywy wzór apostolskiej doskonałości B. Stanisław Kazimierzczak w sławnej Akademii Krakowskiej Professor i Świętej Teologii Bakalarz Zakonu Canonicorum Regularium S. Salvatoris w Krakowie teolog i przeor*, Kraków 1702.

Herzig F., *Katedra, niegdyś kolegiata w Tarnowie*, Tarnów 1900.

Kawończyk E., *Księgozbiór Kanoników Regularnych Laterańskich w Suchej Beskidzkiej*, Kraków 1990 [mpis pracy magisterskiej w ABC].

Kościół katolicki na Podlasiu. Zbiór dokumentów erekcyjnych i funduszowych, t. 1: *Niewodnica*, J. Maroszek, W.F. Wilczewski (oprac.), Białystok 1997.

Kracik J., *Konsekracje kościołów i ołtarzy w diecezji krakowskiej XVII–XVIII wieku*, „Nasza Przeszłość” 1984, t. 61, s. 111–147.

Krasnowolski B., *Ulice i place krakowskiego Kazimierza*, Kraków 1992.

Krasnowolski B., *Zabytki i wartości kulturowe [w:] Sucha Beskidzka*, J. Hampel, F. Kiryk (red.), Kraków 1998, s. 445–529.

Leśniakiewicz M., Woźniak B., *Parafia w Suchej Beskidzkiej*, Wadowice 2008.

- Łatak K., *Die Regularkanoniker in Polen. Krakau-Kazimierz* [w:] *Die Stifte der Augustiner-Chorherren in Osterreich, Sudtirol und Polen, Klosterneuburg–Wien* 1997, s. 508.
- Łatak K., *Dowodzenie dawnego cudu w procesie kanonizacji na przykładzie świętego Stanisława Kazimierczyka* [w:] *Świętość kanonizowana. Sprawy dawne*, S.T. Prażkiewicz (red.), Kraków 2011.
- Łatak K., *Klasztor kłobucki. Przestrzeń – ludzie – aktywność – kultura*, Łomianki 2022.
- Łatak K., *Kongregacja krakowska kanoników regularnych laterańskich na przestrzeni dziejów*, Kraków 2002.
- Łatak K., *Książd Stefan Ranatowicz CRL (1617–1694). Barokowy kronikarz i pisarz klasztorny*, Kraków 2010.
- Łatak K., *La vocazione e missione dei Canonici Regolari della pre-vostura del Corpus Christi di Cracovia nel periodo pretridentino alla luce delle consuetudines e dei trattati di Pietro Clareta di Roudnice*, Roma 2005.
- Łatak K., *Notaty historyczne ks. Krzysztofa Łoniewskiego CRL (1576–1656) na temat początków kościoła i klasztoru Bożego Ciała Kanoników Regularnych Laterańskich na Kazimierzu w Krakowie* [w:] *Klasztor Bożego Ciała Kanoników Regularnych Laterańskich w Krakowie w okresie przedtrydenckim. Ludzie – wydarzenia – budowle – kultura*, K. Łatak (red.), Łomianki 2012, s. 431–450.
- Łatak K., *Prepozyci klasztoru kanoników regularnych laterańskich w Suchej Beskidzkiej. Od fundacji do potopu szwedzkiego*, „Textus et Studia” 2017, nr 3, s. 61–97.
- Łatak K., Pach J., Pęgiel M., *Z problematyki kodykologicznej i paleograficznej Kroniki Stefana Ranatowicza*, Warszawa 2019.
- Łatak K., Pęgiel M., *Kronika Stefana Ranatowicza. Studium historyczno-źródłoznawcze*, Łomianki 2017.
- Łobaza M., *Piśmiennictwo sakralne i pragmatyczne kanoników regularnych laterańskich kongregacji krakowskiej w czasach staropolskich*, Warszawa 2016 [mpis rozprawy doktorskiej w ABC].
- Manrique A., *Teologia agostiniana della vita religiosa*, Milano 1968.
- Noga Z., *W okresie przedrozbiorowym* [w:] *Sucha Beskidzka*, J. Hampel, F. Kiryk (red.), Kraków 1998, s. 45–77.
- Nowak A., *Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej*, t. 1–4, Tarnów 2000–2004.
- Pach J., Pęgiel M., *Z problematyki kodykologicznej i paleograficznej Kroniki Stefana Ranatowicza*, Warszawa 2019.
- Ranatowicz S., *Jasna pochodnia życia apostolskiego. Żywot świętobliwy B[łogosławionego] Stanisława Kazimierczyka naprzód w sławnej Akademii Krakowskiej profesora i S[anctae] Th[eologiae] Bakałarza potym Canoniorum Regularium S[ancti] Augustini u Bożego Ciała na Kazimierzu przy Krakowie zakonnika*, Kraków 1660.

- Ryłko S., *Stanisław Sołtys zwany Kazimierczykiem. Jego życie i kult*, Kraków 2010.
- Sucha Beskidzka, J. Hampel, F. Kiryk (red.), Kraków 1998.
- Szczepaniak J., *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008.
- Witowski W., *Proboszczowie kanonii w Biegonicach*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 2018, t. 37, s. 111–127.
- Wojtyśka H.D., *Katalog rękopisów Biblioteki Seminarium Duchownego w Lublinie*, Lublin 1975.
- Wojtyśka H.D., *Nauka i nauczanie u kanoników regularnych (na przykładzie kongregacji Bożego Ciała)* [w:] *Dzieje Teologii Katolickiej w Polsce*, Lublin 1975, s. 451–507.
- Zielińska E., *Nekrolog klasztoru kanoników regularnych św. Augustyna w Kraśniku*, „Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego” 2010, t. 2, s. 108.
-